

กรถ่ายภาพประกอบ เรื่อง “ศิลป์ฯ ในพระราชประสงค์”
EDITORIAL PHOTOGRAPHY TITLED “ART FOR HIS MAJESTY”

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการถ่ายภาพ ภาควิชาศิลปะศิลป์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2561

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์
การถ่ายภาพประกอบ เรื่อง “ศิลปะ ในพระราชประสงค์”
EDITORIAL PHOTOGRAPHY TITLED “ART FOR HIS MAJESTY”

นางสาวทันยา เปี่ยมราศรี
Miss. WATANYA PIAMRASRI

ภาควิชาศิลปะ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการถ่ายภาพ

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์..... วันที่ 17 พค. 2562

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย เกษมสานต์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อศิลปนิพนธ์	การถ่ายภาพประกอบบทความ เรื่อง “ศิลปะ ในพระราชประสงค์” EDITORIAL PHOTOGRAPHY TITLED “ART FOR HIS MAJESTY”
ชื่อ	นางสาวทันยา เปี่ยมราศรี
รหัสประจำตัว	58020422
สาขาวิชา	การถ่ายภาพ
ภาควิชา	นิเทศศิลป์
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย เกษมสานต์

บทคัดย่อ

ตั้งแต่เด็กจนโต ข้าพเจ้ามีความสนใจในประวัติศาสตร์ทั้งไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาของศิลปะ ทำให้ในปัจจุบันข้าพเจ้ามีความสนใจในประวัติศาสตร์และศิลปะไปในเวลาเดียวกัน ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความสนใจในการถ่ายภาพเองก็มีที่เริ่มมาจากจุดเริ่มต้นเดียวกันนี้เอง การค้นพบหนังสือและได้อ่านเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะในยุค รัชสมัยรัชกาลที่ 4 นั้น ทำให้ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนา สื่อภาพถ่ายที่ปรากฏภายในหนังสือ ‘วัด-วัง ในพระราชประสงค์พระจอมเกล้า’ ที่เขียนโดย ผศ.ดร.พัชวีสิริ เปรมกุลนันท์ เป็นอย่างมาก มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มเติมส่งเสริมความน่าสนใจของสื่อภาพถ่าย พัฒนาความชัดเจนของภาพ แก่บุคคลรุ่นใหม่ทั่วไปที่สนใจในประวัติศาสตร์ศิลปะ

ภายในศิลปนิพนธ์ฉบับนี้ประกอบไปด้วยขั้นตอนกระบวนการสร้างภาพถ่ายประกอบบทความ ผ่านการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลช่างภาพผู้เป็นตัวอย่าง ความหมายของศิลปกรรมไทย แนวคิดของการวางแผนแผนสถาปัตยกรรม เกิดเป็นคุณค่าที่จะนำเสนอภาพถ่ายที่บอกเล่าเรื่องราวให้แก่ผู้อ่านได้มากยิ่งขึ้น ไม่ใช่แค่เฉพาะกลุ่มคนที่สนใจอยู่แล้วเท่านั้น และยังเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ประจักษ์สืบไป ทั้งนี้ยังเป็นการเปิดแนวคิดการทำงานถ่ายภาพประกอบบทความ และ การถ่ายภาพสถาปัตยกรรมไทยให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อได้

โดยโครงการศิลปนิพนธ์นี้ จะประกอบไปด้วย ภาพอัดขยายจำนวน 52 ภาพ คละขนาด ตั้งแต่ 6"x9", 8"x11", 10"x24" และ หนังสือจำลองการจัดวางภาพและเนื้อหาจำนวน 1 เล่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปินพณิชย์นี้จะไม่สามารถสำเร็จผลไปได้ด้วยดี หากขาดความช่วยเหลือและความกรุณาจากทุกๆ ฝ่าย ทั้งการให้คำแนะนำ การชี้แนะ การสละเวลาเพื่อช่วยเหลือในการทำงาน การให้กำลังใจไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ข้าพเจ้าขอกล่าวขอบพระคุณบุคคลดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาการถ่ายภาพ และ คณะกรรมการทุกท่าน สำหรับคำแนะนำ คำติที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นภาพในมุมมองที่ต่างกันออกไป ออกมาจากกรอบที่ข้าพเจ้าได้ตีขีดจำกัดให้กับตัวเอง

ขอขอบพระคุณอาจารย์กิตติชัย เกษมศานต์ สำหรับคำปรึกษา คำแนะนำ การติดตามงาน ควบคุมทิศทางการงานให้เป็นไปตามแผนที่วางเอาไว้ การตรวจสอบงานครั้งแล้วครั้งเล่า ศิลปินพณิชย์นี้จะสำเร็จไม่ได้เลยหากขาดความกรุณาจากอาจารย์

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ เตชา เปี่ยมราศรี ที่ช่วยเหลือตั้งแต่ด้านทุนทรัพย์ การขับรถรับส่ง การทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยมือขวาประจำโครงการศิลปินพณิชย์นี้ การร่วมทุกข์ร่วมสุขระหว่างการเดินทางที่ยาวเกือบสามเดือน หากขาดความช่วยเหลือของคุณพ่อ ผลงานชิ้นนี้ก็คงไม่มีทางสำเร็จอย่างง่ายดายได้เหมือนสิ่งที่เกิดขึ้น

ขอขอบพระคุณคุณแม่ เพ็ญพัฒน์ เปี่ยมราศรี ที่เป็นผู้ช่วยลำดับสอง ขับรถรับส่ง และให้กำลังใจเข้าใจในสิ่งที่ทำ และการดูแลอาหารการกิน ทุกครั้งเมื่อกลับมาถึงบ้าน

ขอขอบพระคุณคุณวิรินทร์ คงสุวรรณ สำหรับการเป็นผู้รับฟังถึงปัญหาที่เข้ามาในชีวิต การเป็นเพื่อนที่ดีนั้นไม่ได้อยู่ด้วยกันเมื่อมีความสุขเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการฝ่าฟันอุปสรรคและความทุกข์ร่วมกันด้วย

วทันยา เปี่ยมราศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	11
1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ	11
1.2 วัตถุประสงค์	11
1.3 แนวความคิด	11
1.4 แรงบันดาลใจ	12
1.5 รายละเอียดทางเทคนิค	12
1.6 แนวทางการบรรลุเป้าหมาย	12
1.7 คุณค่าของผลงาน	12
1.8 ปัญหาที่คาดว่าจะเกิด และวิธีแก้ไข	12
บทที่ 2 ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน	13
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของหนังสือ	13
2.2 สถาบันวิทยกรรมไทย	15
2.3 บทสัมภาษณ์ผู้เขียนโดยสรุป	23
2.4 การทำเรื่องขออนุญาตสถานที่	24
2.5 สถานที่ที่เป็นเป้าหมาย	25
2.6 การสำรวจและวิเคราะห์หนังสือภาพประเภทสถาบันวิทยกรรมไทยในตลาดปัจจุบัน	27
2.7 การลงสำรวจและแมงผังพื้นที่	28
2.8 ช่างภาพที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน	32
2.9 สรุปและวิเคราะห์ผลงานของช่างภาพ	39
บทที่ 3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน	40
3.1 ขั้นตอนการวางแผนงาน	40
3.2 ขั้นตอนการเก็บภาพผลงาน	40
3.3 การเลือกภาพและการจัดตำแหน่งของภาพ	47

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การตกแต่งภาพ	47
บทที่ 4 ผลงานจริง	50
บทที่ 5 บทสรุป	80
5.1 สรุปผลการทำงาน	80
5.2 ปัญหาในการทำงานและวิธีการแก้ไข	80
5.3 ข้อเสนอแนะ	81
5.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	81
บรรณานุกรม	82
ประวัติผู้วิจัย	83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ภาพปกหนังสือ วัด-วัง ในพระราชประสงค์พระจอมเกล้า	13
2 ภาพแผงผังเขตพุทธาวาสวัดปทุมวนาราม	18
3 ภาพเสนาพระวิหารวัดบวรนิเวศวิหาร	19
4 ภาพซุ้มประตูวัดมกุฏกษัตริยาราม	19
5 ภาพพระวิหารวัดมกุฏกษัตริยาราม	19
6 ภาพบานเก๋งจีน วัดบวรนิเวศวิหาร	19
7 ภาพประตูทางเข้าเจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร	20
8 ภาพพระมหามงกุฎที่ซุ้มสำหรับาย พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร	20
9 ใบสีมา รอบพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร	21
10 ภาพลายเส้น บัวยงค์ประกอบเจดีย์ทรงระฆัง	21
11 เจดีย์ประธานวัดปทุมวนาราม	21
12 ผศ. ดร. พัสวีสิริ เปรมกุลนันท์	23
13 กลุ่มภาพตัวอย่างหนังสือภาพประเภทสถาปัตยกรรมไทยในตลาดปัจจุบัน	27-28
14 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจพระบรมมหาราชวัง	28
15 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจวัดพระศรีรัตนศาสดาราม	29
16 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจวัดบวรนิเวศวิหาร	29
17 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจวัดมกุฏกษัตริยาราม	30
18 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจวัดปทุมวนาราม	30
19 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจวัดพระปฐมเจดีย์	31
20 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจพระนครคีรี	31
21 Fabrice Fouillet	32
22 Saint Moritz Church (Augsburg, Germany)	33
23 Resurrection of Christ (Köln, Germany)	33
24 Orthodox Cultural Center (Paris, France)	34
25 Fondation Louis Vuitton (Paris, France)	34
26 Rich Stapleton	36
27 Taj Mahal, India	37
28 Maldives	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า	
29	Tuscany, Italy	38
30	Yukon, Canada	38
31	ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 1	40-41
32	ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 2	42-43
33	ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 3	43-44
34	ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 4	45-46
35	การคัดเลือกภาพ และการวางแผนการจัดวางภาพ	47
36	ภาพก่อนและหลัง การตกแต่งภาพ	48
37	ภาพการปรับโทนสีและแสงเฉพาะจุด (1)	48
38	ภาพการปรับโทนสีและแสงเฉพาะจุด (2)	49
39	พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ พระบรมมหาราชวัง	50
40	พระที่นั่งอภรณ์พิโมกษ์ปราสาท พระบรมมหาราชวัง	50
41	พระทวารเทวภิบาล พระบรมมหาราชวัง	51
42	พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง	51
43	รายละเอียด พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง (1)	52
44	รายละเอียด พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง (2)	52
45	รายละเอียดเสา ๓ พระทวารเทวภิบาล พระบรมมหาราชวัง	53
46	ประตูพระราชฐานชั้นนอก พระบรมมหาราชวัง	53
47	พระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	54
48	พระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	54
49	รายละเอียดพระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (1)	55
50	รายละเอียดพระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (2)	55
51	รายละเอียดพระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (3)	56
52	รายละเอียดพระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (4)	56
53	รายละเอียดพระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	57
54	ปราสาทนครวัดจำลอง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	57
55	เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (1)	58
56	เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (2)	58

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า	
57	สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (1)	59
58	สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (2)	59
59	สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (3)	60
60	สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (4)	60
61	หน้าบานเก๋ง วัดบวรนิเวศวิหาร	61
62	รายละเอียดบนบานเก๋ง วัดบวรนิเวศวิหาร	61
63	พระพุทธรูปไสยาสน์ พระวิหาร วัดบวรนิเวศวิหาร	62
64	พระพุทธรูปประธาน พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร	62
65	วัดมกุฏกษัตริยาราม	63
66	ภายในพระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม (1)	63
67	ภายในพระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม (2)	64
68	ภายในพระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม (3)	64
69	รายละเอียดประตูชั้นนอก วัดมกุฏกษัตริยาราม	65
70	พระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม	65
71	พระอุโบสถ วัดปทุมวนาราม	66
72	ภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม	66
73	เจดีย์ประธาน วัดปทุมวนาราม	67
74	รายละเอียดภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม	67
75	จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม (1)	68
76	จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม (2)	68
77	จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม (3)	69
78	พระปฐมเจดีย์	69
79	พระพุทธรูปสี่องค์จำลอง ชุ่มทิศตะวันออก พระปฐมเจดีย์	70
80	ช่องวงโค้งรอบระเบียงคด พระปฐมเจดีย์	70
81	พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชจำลอง วัดพระปฐมเจดีย์	71
82	ประติมากรรมรูปพระสาวก พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชจำลอง วัดพระปฐมเจดีย์	71
83	เขาวัง จังหวัดเพชรบุรี	72
84	พระสุทนต์เสลเจดีย์ วัดพระแก้วน้อย พระนครคีรี	72

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
85 พระปรารักษ์แดง พระนครคีรี	73
86 พระธาตุดจอมเพชร พระนครคีรี	73
87 หอชัชวาลเวียงชัย พระนครคีรี	74
88 ช่องประตูวงโค้ง พระที่นั่งราชธรรมสภา พระนครคีรี	74
89 วัดพระแก้วน้อย พระนครคีรี	75
90 หอชัชวาลเวียงชัย และ พระที่นั่งเวษยันต์วิเชียรปราสาท พระนครคีรี	75
91 รายละเอียดพระปรารักษ์แดง พระนครคีรี	76
92 ภาพตัวอย่างการจัดแสดงผลงานบนกำแพงขนาดความยาว 4 เมตร	77
93 ภาพตัวอย่างการจัดวางรูปเล่มหนังสือ	78
94 ภาพตัวอย่างรูปเล่มหนังสือ	79

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

โครงการภาพถ่ายประกอบบทความ ชุด ศิลป์ฯ ในพระราชประสงค์ (Arts for His Majesty) นั้น เกิดมาจากการที่ ข้าพเจ้ามีความสนใจในหนังสือ *วัด-วัง ในพระราชประสงค์พระจอมเกล้าฯ* โดย ผศ.ดร. พัสวีสิริ เปรมกุลนันท์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งถือเป็นยุคเปลี่ยนแปลงครั้ง สำคัญของงานช่างไทย หนังสือเล่มนี้มีจุดประสงค์ที่จะ อธิบายพระราชประสงค์ที่แท้จริงของการสถาปนา วัดถุสถานในพระพุทธศาสนาในรัชกาลที่ 4 และแนวพระราชศรัทธา ปณิธานในการสร้างงานศิลปกรรมที่ ส่งผลต่อการปฏิรูปพระพุทธศาสนาในรัชกาล ทำให้ข้าพเจ้าที่มีความสนใจใน ศิลปกรรม และประวัติศาสตร์ ของชาติไทย ต้องการที่จะพัฒนาปรับปรุงภาพถ่ายที่เป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญในการอธิบาย ศิลปะ ให้ออกมาสมบูรณ์ สวยงาม อีกทั้งยังต้องการพัฒนาหนังสือให้มีความเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้นสำหรับบุคคล รุ่นใหม่ทั่วไปที่มีความสนใจ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาปรับปรุงภาพถ่ายจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีความสวยงาม สมบูรณ์
- 2) เพื่อพัฒนาหนังสือวิชาการให้มีความเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้นสำหรับบุคคลสาธารณะ ทั้งไปที่มีความสนใจ
- 3) เพื่อศึกษาศิลปกรรมไทยและแนวคิดของการสร้างศิลปกรรมในอีกแง่มุมที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

1.3 แนวความคิด

มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มเติมส่งเสริมความน่าสนใจของสื่อภาพถ่าย พัฒนาความชัดเจนของภาพ แก่บุคคลรุ่นใหม่ทั่วไปที่สนใจในประวัติศาสตร์ศิลปะ

1.4 แรงบันดาลใจ

แต่เดิมนั้น ข้าพเจ้ามีความสนใจในประวัติศาสตร์ทั้งไทยและต่างประเทศอยู่แล้ว ต่อมาก็ได้สนใจ ในเรื่องราวของศิลปะ ทำให้ในปัจจุบันข้าพเจ้ามีความสนใจในประวัติศาสตร์และศิลปะไปพร้อมๆกัน การถ่ายภาพเพื่อพัฒนาสื่อการ เรียนรู้สำหรับประวัติศาสตร์ จึงเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ามีความตั้งใจและตั้งมั่นที่ จะทำให้ผู้ที่ได้รับสื่อ เข้าใจ สนใจ และ เพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้ในเรื่องราวของประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 รายละเอียดทางเทคนิค

1.5.1 ใช้ลักษณะการจัดองค์ประกอบภาพและเทคนิคแบบ Architecture Photography เช่น การการถ่ายภาพที่เน้นมุมมอง Perspective ที่ถูกต้อง, การถ่ายภาพในสภาพแสง Twilight, การถ่ายภาพแบบรักษาสมดุลแสงระหว่างภายนอกและภายในสถาปัตยกรรม, ฯลฯ - ในตัวขนาดของหนังสือจะอยู่ที่ 9"x11" ชนิดปกแข็ง

1.5.2 ขนาดของภาพอัดขยายทั้งหมดอยู่ในขอบเขต 10"x24" หรือเล็กกว่า จำนวนภาพ 52 ภาพ

1.6 แนวทางการบรรณาธิบาย

1.6.1 ศึกษาเนื้อหาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมที่ถูกกล่าวถึงในเนื้อหา

1.6.2 ลงศึกษาพื้นที่จริง สัมภาษณ์พื้นที่

1.6.3 ร่างภาพ กำหนด Art Direction และกำหนด Layout สำหรับหนังสือเล่มจริง

1.6.4 บันทึกภาพ

1.6.5 จัดการไฟล์ภาพ และวาง Layout ให้เหมาะสม

1.6.6 พิมพ์อัดขยายภาพ พิมพ์หนังสือจริง ตรวจสอบเช็คภาพและหนังสือ

1.7 คุณค่าของผลงาน

การถ่ายภาพประกอบบทความชุดนี้ ต้องการที่จะส่งเสริม พัฒนา หนังสือวิชาการ หรือในที่นี้หนังสือประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ในยุครัชกาลที่ 4 ให้ยังคงอยู่และสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้ที่พบเห็นทั่วไป ไม่ใช่แค่เฉพาะกลุ่ม คนที่สนใจอยู่แล้วเท่านั้น และยังเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ประจักษ์สืบไป

1.8 ปัญหาที่คาดว่าจะเกิด และวิธีแก้ไข

1.8.1 สถานที่ไม่เอื้ออำนวยแก่การถ่ายภาพให้ชัดเจน และมีความสวยงามพร้อม ควรลงตรวจสอบพื้นที่และเตรียมอุปกรณ์ สำหรับการอำนวยความสะดวกแก่การถ่ายภาพเอาไว้ด้วย

1.8.2 บางสถานที่อาจไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพได้โดยพลการ จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเรื่องแจ้งเอาไว้ล่วงหน้าเสียก่อน

1.8.3 การใช้แสงธรรมชาติ ทำให้ไม่อาจควบคุมได้ จำเป็นจะต้องกำหนดวันที่ถ่ายและตรวจสอบสภาพอากาศให้ดีก่อน

1.8.4 ปัญหาถึงการเข้าถึงวัดต่างๆที่สมควรถูกบันทึก ควรมีการติดต่อทำเรื่องขอเอาไว้เสียก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน

- 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของหนังสือ
วัด-วัง ในพระราชประสงค์พระจอมเกล้าฯ
 เขียนโดย ผศ.ดร. พัชวีสิริ เปรมกุลนันท์
 พิมพ์ครั้งที่แรก : ธันวาคม 2560
 จำนวน 416 หน้า หมดหมู่ ประวัติศาสตร์ศิลปะ
 เลข ISBN 978-974-02-1588-2

รูปที่ 1 ภาพปกหนังสือ วัด-วัง ในพระราชประสงค์พระจอมเกล้า
 ที่มา : www.100abcd.org (2562)

2.1.1 เนื้อหาภายในเล่มโดยสรุป

บทที่ 1 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับบริบททางสังคมในรัชสมัย

ในบทนี้ได้กล่าวถึงพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ คือ 20 ปี เมื่อทรงพระเยาว์ 27 ปีในวิถีสมณเพศ และ 17 ปีแห่งการครองราชสมบัติ โดยในส่วนของพระราชประวัติเหล่านี้ จะอธิบายแนวคิด นโยบาย ที่เกิดขึ้น ณ สถานการณ์และช่วงเวลานั้นๆ

บทที่ 2 พระอารามในพระพุทธศาสนา

ในบทนี้ได้เน้นในส่วนของความหมายการสถาปนาวัดและการปฏิสังขรณ์ แนวคิดที่มีต่อศิลปะในอดีตและอิทธิพลจากต่างชาติ

บทที่ 3 เจดีย์ทรงระฆัง : เจดีย์แบบพระราชนิยม

ในบทนี้กล่าวถึงเจดีย์ในแบบพระราชนิยม บทสนธิฐานการถ่ายแบบ หลักการสร้างเจดีย์ ความเชื่อมโยงกับลังกา และแนวคิดความเชื่อส่วนพระองค์ที่มีต่อพระปฐมเจดีย์

บทที่ 4 พระพุทธรูปในพระราชประสงค์

ในบทนี้กล่าวถึงแนวคิด และลักษณะพระพุทธรูปในแบบพระราชนิยม การพัฒนาสอบสวนลักษณะของพระพุทธรูปตามพระไตรปิฎก การคำนึงถึงความสมจริง และการคำนับจารีตประเพณีดั้งเดิม

บทที่ 5 จิตรกรรมฝาผนังในพระราชประสงค์

ในส่วนของบทนี้ได้อธิบายถึง แนวคิดของเนื้อหาในภาพจิตรกรรม และเทคนิคที่ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างโดดเด่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 ศิลปกรรมเนื่องในสถาบันพระมหากษัตริย์

ในบทนี้ได้อธิบายถึงลักษณะ และแนวคิดในการสร้าง ศิลปกรรมที่เกิดขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ภายในรัชกาล และพระราชานิเวศน์

บทที่ 7 บทสรุป

เป็นบทสรุปเนื้อหาทั้งหมดที่กล่าวมาก่อนหน้า เรียบเรียงวิเคราะห์ให้มีความสำคัญในแต่ละแง่มุม

(พัลลวิสิริ เปรมกุลนันท์, 2560)

2.1.2 พระราชประวัติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระราชโอรสลำดับที่ 43 ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) และเป็นลำดับที่ 2 ในสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี ประสูติเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2347 ในสมัยรัชกาลที่ 1 ณ พระราชวังเดิม ดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าหลานเธอมาตั้งแต่แรกประสูติจนถึงสิ้นรัชกาลที่ 1 เดิมที่มีพระเชษฐาและพระอนุชาร่วมพระมารดาเดียวกันอีก 2 พระองค์ แต่พระเชษฐาสิ้นพระชนม์เมื่อแรกประสูติ จึงเหลือเพียงพระอนุชา คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎ หรือพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามงกุฎ ทรงบรรพชาเป็นสามเณรตามโบราณราชประเพณี เมื่อ พ.ศ. 2360 ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2367 รัชกาลที่ 2 จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ทรงผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยทรงได้รับฉายาว่า “วชิรญาณภิกขุ” หลังจากทรงผนวชได้ 25 วัน รัชกาลที่ 2 ได้เสด็จสวรรคต เหล่าขุนนางนำโดย เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ บุนนาค) ได้เสนอให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ พระราชโอรสในรัชกาลที่ 2 ซึ่งประสูติแต่เจ้าจอมมารดาเยี่ยม ขึ้นครองราชสมบัติเป็นรัชกาลที่ 3 เนื่องจากมีพระชนมายุมากกว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามงกุฎ และน่าจะมีความเชี่ยวชาญด้านกิจการบ้านเมืองและการค้ามากกว่า เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ เจ้ามงกุฎจึงทรงตัดสินพระทัยมุ่งศึกษาด้านปฏิบัติและปริยัติอย่างจริงจัง และทรงครองเพศบรรพชิตนานถึง 27 ปี

ตลอดระยะเวลาที่ทรงผนวช พระองค์ได้ประทับที่วัดสำคัญ 3 แห่ง คือ วัดมหาธาตุ วัดราชาธิวาส และวัดบวรนิเวศวิหาร ขณะประทับที่วัดราชาธิวาส ทรงกระทำพิธีที่พิธีกรรม หรือ อุปสมบทซ้ำตามวิธีในศาสนวงศ์นิกายสีมกาลยาณีของรามัญ รวมทั้งทรงตรวจสอบนิมิตและโปรดให้ทำการฝังนิมิตใหม่ เนื่องจากนิมิตของวัดราชาธิวาสเล็กกว่าที่กล่าวถึงในพุทธกถา ในระหว่างที่ประทับนั้น ก็ได้มีผู้ถวายตัวเป็นศิษย์และมีภิกษุจากแห่งอื่นที่เลื่อมใสในวัตรปฏิบัติไปประชุมกันที่วัดราชาธิวาส ทำให้เกิดคณะสงฆ์ที่มีนามในภายหลังว่า “ธรรมยุติกา”

ในปีพ.ศ. 2379 รัชกาลที่ 3 ก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนสมณศักดิ์พระวชิรญาณภิกขุขึ้นเสมอเจ้าคณะรอง และเชิญเสด็จมาครองตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ระหว่างที่ทรงเป็นเจ้าอาวาสครองวัดบวรนิเวศวิหารก็ได้มีการแก้ไขวัตรปฏิบัติ มีการจัดระเบียบคณะสงฆ์ การปกครองวัด การอบรมฆราวาส ทรงฝึกฝนให้พระสงฆ์ศึกษาภาษาบาลีจนแตกฉานก่อนแล้วจึงศึกษาพระธรรมวินัย และทรงมีสิทธิขาดในการสอบพระปริยัติธรรมตลอดทั้งรัชกาล วัดบวรนิเวศวิหารจึงเป็นศูนย์กลางความสำคัญของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย และมีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาหลายประการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชสมบัติเป็นระยะเวลา 17 ปี และภายในช่วงเวลาดังกล่าวก็เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะสถานการณ์ความเป็นไปของโลก ที่ขณะนั้นเกิดการขยายอำนาจของลัทธิจักรวรรดินิยม มหาอำนาจตะวันตกต่างพากันแสดงแสนยานุภาพโดยการช่วงชิงพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และยึดดินแดนบริเวณโดยรอบเป็นอาณานิคม นำโดยอังกฤษและฝรั่งเศส ที่ได้รุกคืบเข้าใกล้จนทำให้ราชสำนักสยามตระหนักถึงแสนยานุภาพทางการทหารและเทคโนโลยีอันทันสมัย และหันมาให้ความสำคัญกับตะวันตกมากขึ้นกว่าเดิม และระมัดระวังท่าทีที่มีต่อจีนซึ่งเคยเป็นมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียง

การดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศระหว่างมหาอำนาจตะวันตกกับราชสำนักสยามนั้นได้มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2-3 แต่ไม่ราบรื่นดีนัก เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์จึงมีพระราชดำริเปิดประเทศให้ชาติตะวันตกเข้ามาทำหนังสือสัญญา โดยมีการทำสัญญาที่สำคัญคือ สนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษในปี พ.ศ. 2398 และได้ทรงปรับภาพลักษณ์ของประเทศในด้านต่างๆ ให้มีความทันสมัยในแบบตะวันตก โดยการเลือกรับเพียงบางส่วน ขณะเดียวกันก็ยังคงรากฐานความคิดทางการเมืองและสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นแกนเอาไว้ ซึ่งสัมพันธ์กับแนวทางการปฏิรูปพุทธศาสนาของพระองค์ตั้งแต่เมื่อทรงผนวช นโยบายดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศเป็นอย่างมาก เช่น การเปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเร่งพัฒนาประเทศ การปรับปรุงทางคมนาคม ปรับปรุงระบบการผลิตทางการเกษตรโดยการใช้เครื่องจักรกลในการสีข้าวและเลื่อยไม้ ปรับปรุงระบบการพิมพ์ของหลวงและการผลิตเงินตรา โดยทรงสั่งซื้อแท่นพิมพ์และเครื่องจักรผลิตเหรียญกษาปณ์ การปรับเวลามาตราฐานของไทย เป็นต้น

รัชกาลที่ 4 ได้ทรงแก้ไขกฎข้อบังคับของบ้านเมืองหลายประการ มีผลทำให้ความเป็นอยู่และความสำคัญของประชาชนสูงขึ้น พระราชกรณียกิจที่ทรงริเริ่มและถือเป็นพระราชภารกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์คือการเสด็จออกเยี่ยมประชาชน ซึ่งแต่เดิมจะเสด็จออกนอกพระราชวังก็ต่อเมื่อมีเหตุสำคัญเท่านั้น นอกเหนือจากนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงได้รักษาพระเกียรติยศแห่งเจ้าอธิราชเหนือประเทศราชต่างๆ รวมทั้งดินแดนใหญ่ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงอยู่สม่ำเสมอ จากหลักฐานที่ปรากฏขึ้นในราชหัตถเลขาที่เชิญไปถวายสมเด็จพระราชินีวิกตอเรียและพระเจ้านโปเลียนที่ 3 ซึ่งมักขึ้นต้นข้อความด้วยพระนามของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และขยายความต่ออยู่เสมอว่าทรงเป็น 'เจ้าของพระมหานครราชธานีใหญ่ในพระราชอาณาจักรฝ่ายสยามเหนือใต้ และแผ่นดินต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียง คือ ลาว เขียง ลาวกาว แลกำพูชา มาลายู กะเหรี่ยง และอื่นๆ ในทิศต่างๆ โดยรอบ' แต่ถึงแม้ว่าจะทรงประกาศพระองค์เป็นเจ้าอธิราชเหนือดินแดนใกล้เคียงเหล่านี้ การดำเนินนโยบายทางการเมืองต่อหัวเมืองประเทศราชที่อยู่ใกล้เคียงนั้นก็จำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ เนื่องจากมหาอำนาจตะวันตกได้รุกคืบมาสู่อินแดนเหล่านั้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นทางพม่า ลาว และกัมพูชา (พัลวิสิริ เปรมกุลนันท์, 2560)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชสมบัติ เป็นจำนวน 17 ปี ก่อนเสด็จสวรรคตในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 สิริพระชนมายุ 64 พรรษา (wikipedia, 2561)

2.2 สถาปัตยกรรมไทย

สถาปัตยกรรมไทย หมายถึง ศิลปะการก่อสร้างของไทย อันได้แก่ วัด อาคาร บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร วัง สถูป และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามพื้นที่ภูมิภาค และคตินิยม

สถาปัตยกรรมไทย สามารถแบ่งหมวดหมู่ได้เป็น 2 ประเภท คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สถาปัตยกรรมที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น บ้านเรือน, ตำหนักวัง, และพระราชวัง
2. สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น โบสถ์, วิหาร, สถูป, เจดีย์ (wikipedia, 2562)

2.2.1 วัด สถาปัตยกรรมทางศาสนา

สถาปัตยกรรมทางศาสนา คือสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นในบริเวณพื้นที่ของสงฆ์ ถูกเรียกว่า 'วัด' ภายในบริเวณวัด แบ่งพื้นที่เป็น 3 เขต เขตพุทธาวาส, เขตสังฆาวาส, เขตสาธารณณะ และมีสถาปัตยกรรมอื่นประกอบไปด้วย คือ 1. โบสถ์ ที่กระทำสังฆกรรมของพระภิกษุ

2. วิหาร ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญและกระทำสังฆกรรมของพระภิกษุ
3. กุฏิ ที่อยู่ของพระภิกษุสงฆ์ สามเณร
4. หอไตร ที่เก็บรักษาพระไตรปิฎก และคัมภีร์สำคัญทางศาสนา
5. หอระฆัง และ หอกลอง ที่เก็บระฆังหรือกลองเพื่อตีบอกโมงยาม หรือ ใช้เรียกชุมนุมชาวบ้าน
6. สถูป ที่ฝังศพ
7. เจดีย์ ที่ระลึกอันเกี่ยวเนื่องกับศาสนา (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ม.ป.ป.)

- **กลุ่มพระอารามที่สำคัญในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างและปฏิสังขรณ์พระอารามหลายแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทั้งนี้สามารถแบ่งกลุ่มพระอารามได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนา
2. พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล
3. พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ในต่างจังหวัด

- **พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนา**

พระอารามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนามีทั้งสิ้น 5 แห่งซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสามารถเรียงลำดับตามเวลาที่ก่อสร้างได้ดังนี้

1. วัดบรมนิवास - วัดบรมนิवासเป็นวัดที่เจ้าฟ้ามงกุฎทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์เมื่อทรงผนวช เป็นวัดในคณะอรหันตวัตร คงเพื่อให้คู่กันกับวัดบวรนิเวศวิหารซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาปริยัติธรรมของฝ่ายธรรมยุติกนิกาย

2. วัดโสมนัสวิหาร - วัดโสมนัสวิหารทรงสร้างขึ้นเพื่อทรงพระราชกุศลพระราชทานแก่สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี พระอัครมเหสีที่สิ้นพระชนม์เมื่อ พ.ศ. 2395

3. วัดปทุมวนาราม - ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพร้อมกับสระปทุมวันบริเวณท้องนาหลวงคลองบางกะปิ สำหรับเป็นที่ประทับทรงสภาราชพิธีราชอิริยาบถ เดิมชื่อวัดประทุมวันวนาราม หรือวัดสระปทุม เมื่อแล้วเสร็จได้ทรงนิมนต์พระสงฆ์เชื้อสายลาวจากวัดบวรนิเวศวิหารมาปกครองวัด และได้ัญเชิญพระแสนและพระใสซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่อัญเชิญจากเวียงจันทน์ในสมัยรัชกาลที่ 3 มาประดิษฐานที่วัดปทุมวนาราม ภายหลังได้ทรงอุทิศพระราชกุศลในการสร้างพระราชทานแก่สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี

4. วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม - รัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อวัดประจำราชธานีตามโบราณราชประเพณีในสมัยอยุธยาที่มักจะมีวัดสำคัญ 3 วัด คือ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ และวัดราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประดิษฐานซึ่งในกรุงเทพมหานครนั้นยังขาดวัดราชประดิษฐ์อยู่ จึงได้สถาปนาวัดนี้ขึ้นพร้อมมีพระราชประสงค์ให้วัดนี้เป็นวัดธรรมยุติกนิกาย

5. วัดมกุฏกษัตริยาราม - โปรดเกล้าสร้างขึ้นตามพระราชดำริของรัชกาลที่ 4 เมื่อมีการขุดคลองผดุงกรุงเกษมเป็นคูพระนครและได้มีการสร้างวัดโสมนัสวิหารแล้ว ทรงเสด็จมาวางศิลาฤกษ์ เมื่อ พ.ศ. 2410 และทรงเร่งรัดการก่อสร้างให้เสร็จทันก่อนวันเข้าพรรษาในปี พ.ศ. 2411 อันเป็นปีสุดท้ายในรัชกาล

• **พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล**

ในที่นี้จะขอระบุเพียงชื่อวัดที่สามารถตรวจสอบได้อย่างแน่ชัดว่าเป็นโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์โดยรัชกาลที่ 4 พอสังเขป

1. พระอารามสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระบูรพมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี

ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดมหาธาตุ วัดชนะสงคราม วัดสุทัศน์-เทพวราราม วัดสระเกศ วัดอรุณราชวราราม วัดราชโอรสาราม วัดชัยพฤกษ์มาลา วัดเฉลิมพระเกียรติ

2. พระอารามที่เกี่ยวข้องกับเจ้าฟ้ามกุฎเมื่อทรงผนวช

ได้แก่ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาพฤฒาราม วัดชีโนรสาราม วัดราชาธิวาส วัดราชสิทธาราม

3. พระอารามที่มีความเกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์

ได้แก่ วัดกัลยาณมิตร วัดศรีสุธาราม วัดนิรภัยจี้ วัดเขมาภิรตาราม วัดภคินีนาถ วัดโมลีโลกยาราม วัดสงฆ์รัตนาราม วัดตรีทศเทพ

4. พระอารามที่รัชกาลที่ 4 ทรงร่วมปฏิสังขรณ์กับบุคคลอื่น

ได้แก่ วัดปทุมคงคา วัดวงศมุล วัดบวรมงคล วัดบุปผาราม

• **พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ในต่างจังหวัด**

พระอารามที่โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ในต่างจังหวัดนั้นมีอยู่หลายแห่งในทุกภูมิภาค ทั้งนี้รวมถึงบางแห่งที่มีเพียงการก่อสร้างพระเจดีย์ หรือพระพุทธรูป เพื่อเป็นอนุสรณ์แต่มิได้มีสถานะเป็นพระอารามด้วย พอจะแบ่งกลุ่มออกตามสังเขปความสำคัญและมูลเหตุได้ดังนี้

1. พระอารามสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระบูรพมหากษัตริย์และพระราชวงศ์จักรี ได้แก่

- จ. พระนครศรีอยุธยา: วัดสุวรรณศาราราม, วัดพนัญเชิง, วัดขุนแสน
- จ. สมุทรสงคราม: วัดอัมพวันเจติยาราม
- จ. สมุทรปราการ: วัดพระสมุทรเจดีย์

2. พระอารามที่เคยเสด็จจุดธูปเพื่อทรงผนวช ได้แก่

- จ. นครปฐม: พระปฐมเจดีย์
- จ. พระนครศรีอยุธยา: วัดพรหมนิวาส
- จ. อุตรดิตถ์: วัดพระฝางสว่างคบุรี
- จ. สุพรรณบุรี: วัดป่าเลไลยก์
- จ. เพชรบุรี: ถ้ำเขาหลวง, เจดีย์เขาพนมขุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. พระอารามที่เกี่ยวข้องกับการผาติกรรมและการสร้างพระราชวัง ได้แก่

- จ. พระนครศรีอยุธยา: วัดเสนาสนาราม, วัดชุมพลนิกายาราม

- จ. ลพบุรี: วัดกวีศาราม

- จ. เพชรบุรี: วัดมหาสมณาราม, พระธาตุจอมเพชร, พระสุทธเสลเจดีย์, วัดพระแก้วน้อย พระนคร

ศรี

4. พระอารามในเส้นทางที่เคยเสด็จประพาส ได้แก่

- จ. สระบุรี: วัดพระพุทธบาท, เจดีย์ที่ถ้ำประทุน

- จ. พิษณุโลก: วัดมหาธาตุ

- จ. จันทบุรี: วัดโยธานิมิต

- จ. ชลบุรี: วัดบางพระ, เจดีย์ที่ช่องแสมสาร

- จ. สงขลา: เจดีย์เขาดังกวน

• รูปแบบและแนวคิดในการสร้างสถาปัตยกรรมสำหรับพุทธศาสนา ในรัชกาลที่ 4

พระอารามที่สร้างและปฏิสังขรณ์ตามพระราชประสงค์รัชกาลที่ 4 มีความโดดเด่น และแตกต่าง ออกจากรัชกาลอื่นๆ ในช่วงยุครัตนโกสินทร์ ในช่วงรัชสมัยนี้ยังถือว่าเป็นช่วงที่การช่างไทยมีการพัฒนา อย่างก้าวกระโดด โดยจะสรุปความแตกต่างเหล่านั้นเป็นประเด็นดังนี้

แผนผังเขตพุทธาวาส

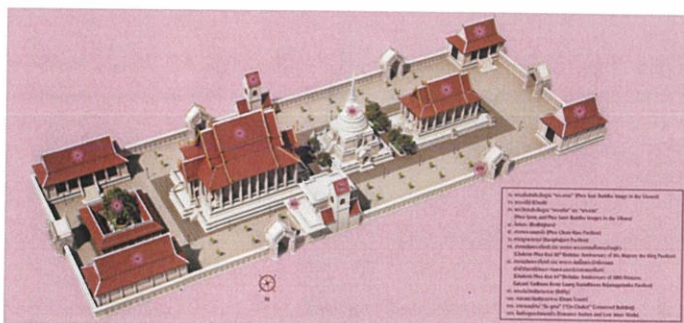
จากการวิเคราะห์สถาปัตยกรรมในแบบรัชกาลที่ 4 พบว่าพระวิหารและเจดีย์เป็นสถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด พระอารามเกือบทุกแห่งจะต้องมีพระวิหารที่มีขนาดใหญ่กว่าพระอุโบสถและเจดีย์ ตั้งอยู่ในแนวแกนของแผนผัง ในขณะที่พระอุโบสถได้ลดขนาดและความสำคัญลงเมื่อเทียบกับรัชกาลก่อน

ในเขตพุทธาวาส ยังพบว่ามีการให้ความสำคัญกับต้นโพธิ์ โดยบางแห่งได้โปรดเกล้าฯ ให้ปลูกต้นโพธิ์บริเวณที่เป็นแนวแกนของแผนผังหลักในเขตพุทธาวาส ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการ ที่ไม่เป็นที่นิยมมาก่อนในสมัยรัตนโกสินทร์ วัดที่พบว่า มีต้นโพธิ์เป็นจุดสำคัญของแผนผัง ได้แก่ วัดปทุมวนาราม วัดพระสมุทรเจดีย์ วัดบวรนิเวศวิหาร พระปฐมเจดีย์ เป็นต้น

แผนผังเขตพุทธาวาสวัดปทุมวนาราม
Ground Plan of Pathum Wanaram Temple

ที่ตั้งที่ดินทาง:
Subarea - Sublot 1381 0x2.00 0. - 1261.00 0.
Opening hours
Monday - Sunday 06.00 a.m. - 08.00 p.m.
营业时间
周一-星期日 早上 8:00 - 下午 8:00

รูปที่ 2 ภาพแผนผังเขตพุทธาวาสวัดปทุมวนาราม

ที่มา : www.facebook.com/pathumwanaram (2562)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบของอาคารหลังคาคลุม

รูปที่ 3 ภาพเสาพระวิหารวัดบวรนิเวศวิหาร
รูปที่ 4 ภาพซุ้มประตูวัดมกุฏกษัตริยาราม
รูปที่ 5 ภาพพระวิหารวัดมกุฏกษัตริยาราม
รูปที่ 6 ภาพบานเก็งจิ้น วัดบวรนิเวศวิหาร

อาคารหลังคาคลุมในระยะแรกนั้นมีรูปแบบงานประดับที่สืบเนื่องมาจากในรัชกาลที่ 3 โดยยังปรากฏอิทธิพลศิลปะจีนผสมผสานกับศิลปะตะวันตก โดยตัวอย่างเช่นพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร พระอุโบสถและพระวิหารวัดมกุฏกษัตริยาราม วัดโสมนัสวิหาร เป็นต้น สถาปัตยกรรมเหล่านี้มีรูปแบบที่สำคัญ เช่น อาคารมีพาไลล้อมรอบ เสาพาไลเป็นทรงสี่เหลี่ยมหรือทรงกลมที่ไม่ยอมุมและไม่ประดับบัวหัวเสาด้วยบัวแฉก และอาจประดับหัวเสาโดยเลียนแบบลวดลายอย่างตะวันตก เช่นลายใบผักกาดอย่างเทศ

ส่วนหลังคามีการยกเป็นคอสองเพื่อรองรับหลังคาส่วนบนที่ทำเป็นหน้าจั่วก่ออิฐถือปูน บางแห่งมุงกระเบื้องกาบกล้วยหรือกระเบื้องกาบ ซึ่งน่าจะพัฒนามาจากอาคารเก็งจิ้นอันเป็นพระราชานิยมในรัชกาลที่ 3 แต่ได้ผสมผสานกับอิทธิพลตะวันตกที่เรียกว่า ทรงวิลันดา การประดับหน้าบันพบว่ามีคานมุงงานปูนปั้นประดับกระเบื้องเคลือบ แต่ลวดลายที่ประดับเป็นลายใบไม้ดอกไม้อย่างฝรั่งมากขึ้น บริเวณช่อฟ้าใบระกา หางหงส์เป็นงานปูนปั้นประดับกระเบื้อง ในส่วนของช่อฟ้าและหางหงส์นิยมทำเป็นรูปนาคเศียรเดียว อย่างที่เรียกว่า นกเจ้า

ส่วนอาคารหลังคาคลุมตามพระราชประสงค์ที่ยังคงรูปแบบอย่างไทยประเพณีมีตัวอย่างให้ศึกษาอยู่มาก โดยนิยมประดับหลังคาด้วยเครื่องไม้มุงกระเบื้อง ประดับกระอบหน้าบันด้วยเครื่องลายทอง ซึ่งทำด้วยไม้แกะสลักปิดทองประดับกระจก และนำลวดลายที่เกี่ยวข้องกับรัชกาลที่ 4 เช่น พระมหามงกุฏหรือลายที่เกี่ยวข้องกับวัดนั้นๆมาประดับเป็นสัญลักษณ์

การประดับรูปสัญลักษณ์

ในช่วงรัชสมัยของรัชกาลที่ 4 ได้เกิดการประดิษฐ์รูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่างๆ สำหรับประดับสถาปัตยกรรมซึ่งเป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีแต่เดิม หรืออาจเป็นรูปสัญลักษณ์อย่างใหม่ ที่ประดิษฐ์ขึ้นมาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในขณะนั้น ตัวอย่างเช่น การประดับสัญลักษณ์รูปสัตว์ประจำทิศต่างๆ ที่อยู่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหนือซุ้มประตูทางเข้าทั้ง 4 ของเจดีย์ประธานวัดบวรนิเวศวิหาร โดยรูปสัตว์แต่ละทิศมีความสัมพันธ์กับภาพสลักไม้ที่บานประตูทางเข้า ซึ่งสื่อให้เห็นถึงคติเรื่องศูนย์กลางจักรวาลแบบดั้งเดิม รวมทั้งยังเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงการติดต่อกับประเทศมหาอำนาจในลัทธิจักรวรรดินิยม

รูปที่ 7 ภาพประตูทางเข้าเจดีย์ประธานวัดบวรนิเวศวิหาร

รูปที่ 8 ภาพพระมหารามงกุฎที่ซุ้มสาทร้าย พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

รูปสัญลักษณ์สำคัญที่พบมากที่สุด คือ พระบรมราชสัญลักษณ์ในรัชกาลที่ 4 ที่เป็นรูปพระมหารามงกุฎ โดนนอาจมีรูปสัญลักษณ์อื่นๆ ประกอบอยู่ด้วย เช่น รูปเพชร รูปพระแฉ่งสุริยกานต์ และรูปพระขรรค์ รูปสัญลักษณ์อื่นๆ ที่มีความหมายถึง พระราชฉายา “วชิรญาณโณ” หรือ “วชิรญาณ” เมื่อทรงผนวชตาม ประวัติน่าเชื่อว่าตราพระบรมราชสัญลักษณ์รูปพระมหารามงกุฎเริ่มสร้างขึ้นและใช้เป็นครั้งแรกที่ซุ้มสาทร้ายหน้าพระพุทธชินสีห์ ภายในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร ตั้งแต่เจ้าฟ้ามงกุฎยังทรงผนวช ซึ่งสอดคล้องกับ พระนามของพระองค์เอง ที่ขณะผนวชก็มีพระราชดำริและลงพระนามในพระราชหัตถเลขาว่า “เจ้าฟ้ามงกุฎ” การประดับตราพระบรมราชสัญลักษณ์เช่นนี้เชื่อว่าเป็นไปตามแนวคิดแบบสังคมนิยมและแรงบันดาลใจจากตะวันตก ที่นิยมประดับตราสัญลักษณ์ของพระมหากษัตริย์หรือตราประจำพระราชวงศ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีมา

นิมิตหรือสีมาของวัดในรัชกาลที่ 4 นั้นมีรูปแบบที่แบ่งออกได้โดยกว้าง 2 ประเภท ได้แก่ สีมาที่ยังคงรูปแบบสืบเนื่องจากสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น คือสีมาที่ลักษณะเป็นแผ่นหิน หรือที่เรียกว่า “ใบสีมา” ซึ่งประดับลวดลายต่างๆ และตั้งอยู่บนฐานที่เรียกว่า “สีมานั่งแท่น” กับสีมาอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นนิยมและพบมาก คือ สีมาแบบแท่ง หรือสีมาทรงลูกบาศก์ ทำด้วยศิลาที่มีความกว้าง ความยาว และความสูงเท่ากัน ซึ่งมีการประดับลวดลายและแท่นฐานเช่นเดียวกัน

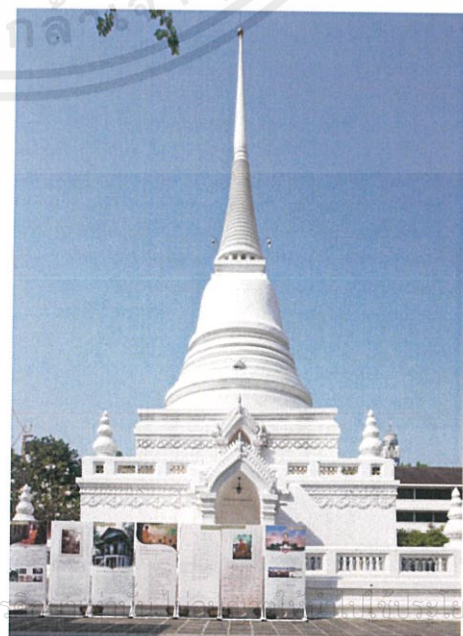
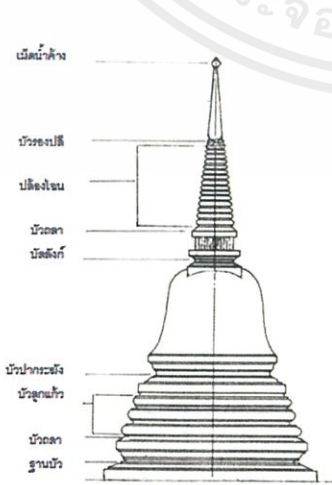
แผงผังสีมามีทั้งที่เป็นชั้นทศสีมา คือสีมาขนาดเล็กที่ล้อมรอบพระอุโบสถ และ แบบมหาสีมา ซึ่งหมายถึงสีมาขนาดใหญ่ ที่ล้อมรอบทั้งวัดจึงครอบคลุมเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส โดยวัดที่มีการกำหนดมหาสีมาทั้งพระอารามมีเพียงแห่งเดียวคือ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

รูปที่ 9 ใบสีมา รอบพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

เจดีย์

หากกล่าวถึงเจดีย์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในสมัยรัชกาลที่ 4 คงไม่พ้นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ที่มีตำแหน่งสำคัญอยู่ในแนวแกนหลักของแผนผัง ตั้งอยู่ระหว่างพระวิหารและพระอุโบสถ เช่นเดียวกับตำแหน่งในสมัยอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยอยุธยาตอนต้น โดยเจดีย์ทรงระฆังตามพระราชประสงค์รัชกาลที่ 4 นั้นมีข้อสังเกตที่เด่นชัดคือ ส่วนรองรับองค์ระฆังที่นิยมใช้ชุดมาลัยเถาเช่นเดียวกันกับศิลปอยุธยา มักตั้งอยู่บนฐานประทักษิณซึ่งเป็นฐานสูงในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีบันไดทางขึ้น ฐานประทักษิณมีขนาดความกว้างใหญ่แตกต่างกันตามพื้นที่ของวัด องค์เจดีย์ประกอบด้วยส่วนฐานเชิง 1-3 ชั้น ถัดมาเป็นฐานบัวคว่ำบัวหงาย มีมาลัยเถา 3 ชั้นเป็นส่วนรองรับองค์ระฆังจากนั้นเป็นชั้นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ 1 ชั้นในตำแหน่งบัวปากกระฆัง องค์ระฆังมีขนาดใหญ่แต่ก็มีสัดส่วนที่ค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับความสูงของชั้นฐานและส่วนรองรับองค์ระฆัง บัลลังก์ในผังสี่เหลี่ยมมีลักษณะคล้ายชั้นฐานบัวคว่ำบัวหงาย แกนปล้องไฉน ที่มีเสาศรล้อมรอบ ปล้องไฉนที่ซ้อนลดหลั่นกัน ปลียอด และเม็ดน้ำค้าง

ซ้าย : รูปที่ 10 ภาพลายเส้น บัวองค์ประกอบเจดีย์ทรงระฆังที่มา : ชุมศรี ศิวะศรียานนท์. 2542. สถาปัตยกรรม ไทยพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ ส.เอเซียเพรส. หน้า 149

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ขอสงวนสิทธิ์ในข้อมูลและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขวา : รูปที่ 11 เจดีย์ประธานวัดปฐมวชิราราม

พระพุทธรูป

พระพุทธรูปแบบพระราชนิยมในรัชกาลที่ 4 นั้นมีเอกลักษณ์อันโดดเด่นอยู่หลายจุด เช่น การไม่ทำอุษณีษะ การทำจีวรเป็นริ้วอย่างธรรมชาติ การแสดงออกถึงความสมจริงประการต่างๆ รวมทั้งการแสดงออกที่มีความเป็นมนุษย์มากขึ้น ทั้งหมดในข้างต้นนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่แตกต่างออกจากพระพุทธรูปแบบจารีตอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างพระพุทธรูปที่มีลักษณะแบบข้างต้น คือ พระสัมพุทธพรรณี พระนิรันตราย พระพุทธปริตร พระพุทธรูปประทับนั่งท่ามกลางพระอสีติมหาสาวก วัดสุทัศนเทพวราราม พระไศยาสน์และพระสาวก และ พระพุทธรูปประธาน พระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม ที่มีการสร้างขุมพระพุทธรูปกับพระคาถาพระราชนิพนธ์ประกอบอีกด้วย

ภาพจิตรกรรม

ภาพจิตรกรรมในสมัยรัชกาลที่ 4 นั้นส่วนใหญ่ยังคงเป็นภาพเขียนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา แต่เน้นเรื่องราวให้มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น เช่น ข้อวินัยสงฆ์ในหมวดต่างๆ ภาพงานบุญและประเพณีที่สำคัญทางพุทธศาสนา ภาพประวัติพุทธบริษัท ภาพสุภาพษิตคำสอน ภาพปริศนาธรรมและข้อธรรมะจากพระไตรปิฎก เป็นต้น ภาพเขียนจิตรกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเขียนภาพด้วยเทคนิคอย่างตะวันตกเน้นความสมจริง ทั้งภาพบุคคลและฉากสถานที่ เช่น อาคารบ้านเรือน พระราชวัง รวมทั้งมีการลงเทคนิคการแรเงา การกำหนดระยะของวัตถุตามหลักทัศนียวิทยาที่แม้ไม่ถูกต้องนัก แต่ก็มีการกำหนดเส้นขอบฟ้า และมีวรรณะสีที่ค่อนข้างเข้มข้ม ได้แก่ โทนสีดำ สีน้ำเงินเข้ม โดยเฉพาะสีน้ำเงินเข้มที่เกิดจากการค้นพบแร่โคบอลต์และได้รับความนิยมแพร่หลายไปทั่วโลก ณ ขณะนั้น รวมทั้งยังมีการใช้สีสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ที่แพร่หลายมาในรัตนโกสินทร์มากขึ้น (พัลวิสิริ เปรมกุล นันท์, 2560)

2.2.2 ตำหนัก วัง และพระราชวัง

สถาปัตยกรรมที่เป็นที่อยู่อาศัยที่พำนัก ของ พระมหากษัตริย์ และสมาชิกของราชวงศ์ ในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 นั้น ได้ทรงสร้างสถาปัตยกรรมในฐานะสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้หลากหลายสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นหมู่พระที่นั่งในเขตพระบรมมหาราชวัง พระราชวังปทุมวัน พระราชวังสราญรมย์ และนอกพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่าง เขาวัง จังหวัดเพชรบุรี อีกทั้งยังมีการทำนุบำรุงอาคาร ณ พระราชวังจันทรถมขม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ พระราชวังนารายณ์นิเวศน์ จังหวัดลพบุรี เป็นต้น (wikipedia, 2561)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 บทสัมภาษณ์ผู้เขียนโดยสรุป

นอกเหนือจากจะค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถาบันศรัทธาธรรมไทยแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งในการถ่ายภาพประกอบ คือการสอบถามข้อมูลจากเจ้าของหนังสือ เกี่ยวกับแนวคิด ทิศทางที่หนังสือเล่มนี้นั้นต้องการ ข้าพเจ้าจึงได้ติดต่อสัมภาษณ์กับผู้เขียน ผศ.ดร.พัลลวีสิริ เปรมกุลนันท์ ทางโทรศัพท์โดยมีความสำคัญในการสัมภาษณ์โดยหลักคือ การยืนยันถึงแนวคิดของหนังสือ กลุ่มเป้าหมายของหนังสือ และความเห็นของผู้เขียนที่มีต่อสื่อภาพถ่ายที่มีอยู่ปัจจุบันภายในหนังสือ

คำถาม : กลุ่มเป้าหมายหลักของหนังสือ คือใคร?

คำตอบ : คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจในประวัติศาสตร์ แต่ก็อยากให้นักรุ่นใหม่สนใจด้วย

คำถาม : สถานที่ใดที่ผู้เขียนคิดว่ามีความโดดเด่น และอธิบายใจความสำคัญของบทได้ดี?

คำตอบ : ส่วนใหญ่จะนำหลายๆสถานที่มาประกอบเข้าด้วยกัน แต่ถ้าให้เลือกตัวอย่าง ก็จะมีวัดปทุมวนาราม

คำถาม : ผู้เขียนมีความคิดอย่างไรกับภาพประกอบในหนังสือในปัจจุบัน?

คำตอบ :

1. หนังสือเล่มนี้ ไม่ได้มุ่งเรื่องการถ่ายภาพเป็นหลัก เน้นข้อมูล ภาพถูกใช้เพื่อประกอบความเข้าใจให้ผู้อ่านเท่านั้น ภาพถ่ายจึงอาจไม่ชัดเจนครบถ้วน
2. หนังสือเล่มนี้ใช้เวลาหลายปีในการเขียน ภาพบางภาพจึงถ่ายมานานหลายปีแล้ว เทคโนโลยีการถ่ายภาพในตอนนั้นไม่ได้ดีมากนัก
3. บางสถานที่ไม่สามารถถ่ายได้จริง จึงจำเป็นต้องถ่ายซ้ำจากหนังสือที่ตีพิมพ์เผยแพร่อยู่แล้ว หรือนำมาจากหอจดหมายเหตุ

รูปที่ 12 ผศ.ดร.พัลลวีสิริ เปรมกุลนันท์
ที่มา : <http://channel.sac.or.th/th> (2562)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 การทำเรื่องขออนุญาตสถานที่

สถานที่	การทำเรื่อง	ผลการอนุมัติ	วัน และ เวลาที่อนุมัติ
1. พระบรมมหาราชวัง	จำเป็นต้องทำเรื่อง	ไม่ผ่าน	27 มีนาคม 2562
2. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	จำเป็นต้องทำเรื่อง	ไม่ผ่าน	27 มีนาคม 2562
3. วัดบวรนิเวศวิหาร	จำเป็นต้องทำเรื่อง	ผ่าน	19 มีนาคม 2562
4. วัดมกุฏกษัตริยาราม	จำเป็นต้องทำเรื่อง	ผ่าน	18 มีนาคม 2562
5. พระสมุทรมเจดีย์	ไม่ต้องทำเรื่อง	ผ่าน	
6. วัดพระปฐมเจดีย์	ไม่ต้องทำเรื่อง	ผ่าน	21 มีนาคม 2562
7. วัดปทุมวนาราม	จำเป็นต้องทำเรื่อง	ผ่าน	15 มีนาคม 2562
8. พระนครคีรี	จำเป็นต้องทำเรื่อง	ผ่าน	22 มีนาคม 2562

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 สถานที่ที่เป็นเป้าหมาย

จากการวิเคราะห์ และการสรุปความสำคัญ เอกลักษณะต่างๆที่มีความน่าสนใจ และมีความหมายตรงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้คัดเลือกสถานที่ที่โดดเด่น ให้เหลือเพียง 7 แห่ง ดังนี้

สถานที่	เอกลักษณะ และ สถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ
พระบรมมหาราชวัง	<ul style="list-style-type: none"> - พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท - พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยฯ - พระที่นั่งมhicครปราสาท - พระทวารเทเวศน์รักษา - พระสยามเทวาริราช - พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ปราสาท
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	<ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธปรารงค์ปราสาท - หอพระคันธารราษฎร์ - มณฑปยอดปรารงค์ - ปราสาทนครวัดจำลอง - สิงโตปูนปั้น - พระศรีรัตนเจดีย์
วัดบวรนิเวศวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - บานเก๋ง - เจดีย์ประธานวัดบวรนิเวศวิหาร - ใบสีมา - พระประธานวัดบวรนิเวศวิหาร - พระพุทธรูปปางไสยาสน์ และจิตรกรรมภายในโถงอุโบสถ - สัตว์สัญลักษณ์สี่ทิศ ประจำเจดีย์ประธาน
วัดมกุฏกษัตริยาราม	<ul style="list-style-type: none"> - พระประธานวัดมกุฏกษัตริยาราม - จิตรกรรมบริเวณวิหาร - หน้าบันวิหาร - หลังคาคลุม - ชุ่มประตู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>วัดปฐมวณาราม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พระประธานวัดปฐมวณาราม - เจดีย์ประธานวัดปฐมวณาราม - จิตรกรรมฝาผนัง - เขตพุทธาวาส - โบสถ์
<p>วัดพระปฐมเจดีย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปฐมเจดีย์ - ต้นกร่าง - พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชจำลอง - ระเบียบคด - พระพุทธรูปหิ้งจำลอง ชุ่มทิศตะวันออก
<p>พระนครคีรี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พระปราสาทแดง - พระธาตุจอมเพชร - หอชัชวาลเวียงชัย - ชุ่มประตู่ หน้าเวียงยันทิวเขียรปราสาท - พระอุโบสถวัดพระแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 การสำรวจและวิเคราะห์หนังสือภาพประเภทสถาปัตยกรรมไทยในตลาดปัจจุบัน จากการวิเคราะห์โดยมีหนังสือในตลาดปัจจุบันจำนวน 3 เล่มได้แก่

1. The Grand Palace and Old Bangkok - เขียนโดย Naengnoi Suksri, Narisa Chakrabongse, Thanit Limpabandhu ถ่ายภาพโดย Paisarn Piammettawat
2. Architecture of Thailand - เขียนโดย Nithi Sthapitananda, Brian Mertens ถ่ายภาพโดย Michael Freeman, Luca Tettoni, Robert McLeod
3. Buddhist Temples of Thailand - เขียนโดย Joe Cummings ถ่ายภาพโดย Dan White

โดยสามารถสรุปลักษณะออกมาได้ดังนี้คือ

1. ภาพมีการใช้โทนสีสดและมีความเปรียบต่างสูง
2. ภาพมีการจัด Perspective ที่ไม่หืออหวา เน้นรายละเอียด มีการ Crop เพื่อเน้นความสำคัญของรายละเอียดสถาปัตยกรรม
3. ภาพส่วนใหญ่จัดองค์ประกอบที่ไม่มีการทิ้ง Space ว่างมากนัก มืองค์ประกอบที่เต็มทั้งภาพ

Architecture of Thailand

The Grand Palace and Old Bangkok

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

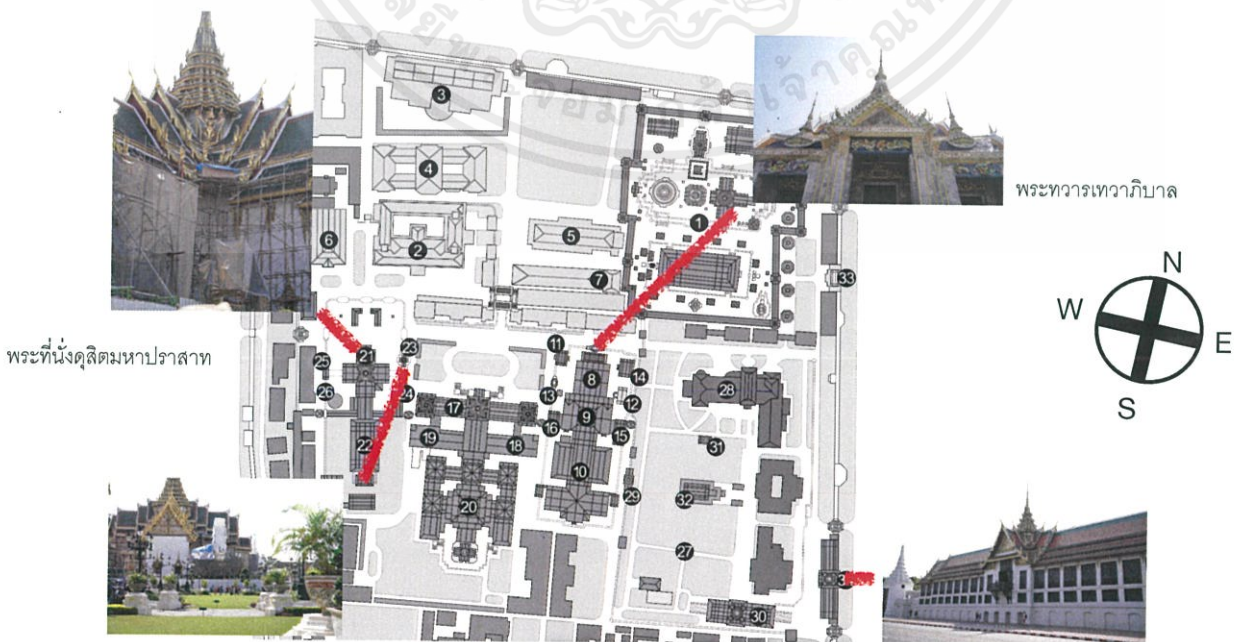
Buddhist Temples of Thailand

รูปที่ 13 กลุ่มภาพถ่ายอย่างหนึ่งสื่อภาพประเภทสถาปัตยกรรมไทยในตลาดปัจจุบัน (Nithi Sthapitananda, 2019; Naengnoi Suksri, 2019; Joe Cummings, 2019)

2.7 การลงสำรวจและแผนผังพื้นที่

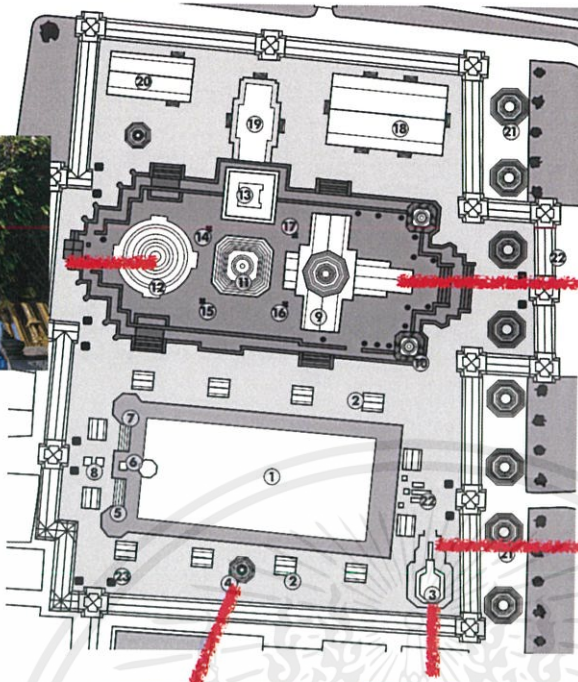
เพื่อความแม่นยำและป้องกันความผิดพลาดจากการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสม จึงจำเป็นที่จะต้องลงสำรวจพื้นที่จริง เพื่อดูทิศทางของแสงและจุดรายละเอียดที่อาจมองข้าม

พระบรมมหาราชวัง

เอกสารนี้ยังขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ผ่านการอนุญาตจากสำนักพิมพ์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

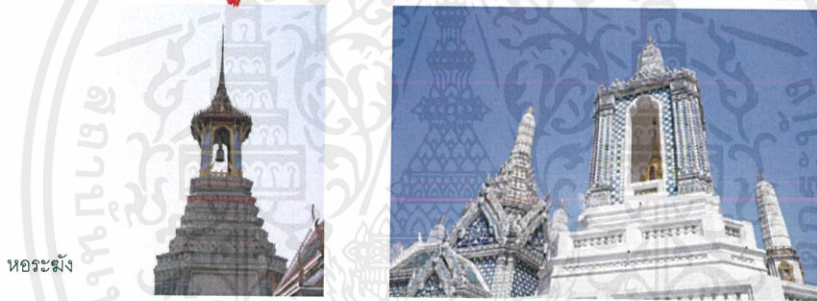
พระศรีรัตนเจดีย์

พระพุทธปรางค์ปราสาท

หอพระคันธารราษฎร์

หอรระฆัง

มณฑปยอดปราสาท

รูปที่ 15 กลุ่มภาพผังผังสำรวจวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

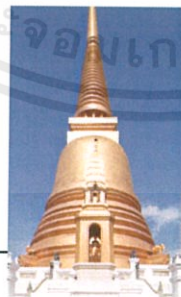
วัดบวรนิเวศวิหาร

เจดีย์ประธาน

พระอุโบสถ

เจดีย์ประธาน

บานเก๋ง

วิหาร
เก๋ง

พระวิหาร

พระพุทธรูปปางไสยาสน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ให้บริการแก่... งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น... ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 16 กลุ่มภาพผังผังสำรวจวัดบวรนิเวศวิหาร

วัดมกุฏกษัตริยาราม

หมู่ประติมากรรมบริเวณหน้าพระวิหาร

พระวิหาร

เจดีย์ประธาน

พระพุทธรูปประธาน

พระอุโบสถ

หน้าบันวิหาร

รูปที่ 17 กลุ่มภาพแผงผนังสำรววัดมกุฏกษัตริยาราม

วัดปทุมวนาราม

หอกลอง

อุโบสถ

เจดีย์

พระวิหาร

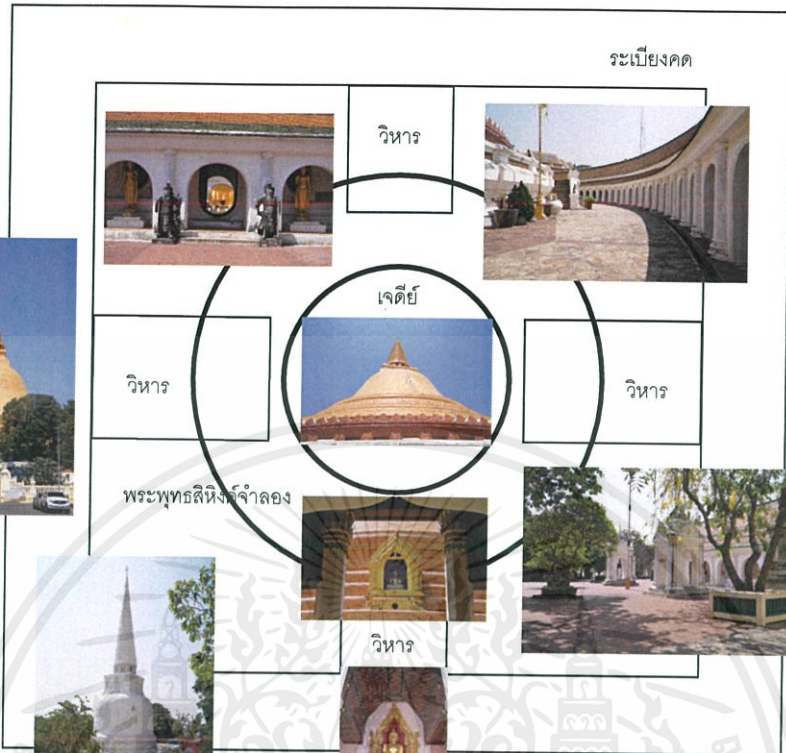
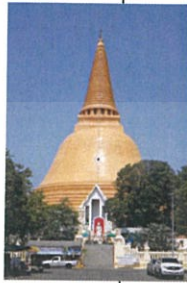
หอรบซัง

รูปที่ 18 กลุ่มภาพแผงผนังสำรววัดปทุมวนาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดพระปฐมเจดีย์

พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชจำลอง

รูปที่ 19 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจวัดพระปฐมเจดีย์

พระนครคีรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 20 กลุ่มภาพแผงผังสำรวจพระนครคีรี ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8 ช่างภาพที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

2.8.1 Fabrice Fouillet

รูปที่ 21 Fabrice Fouillet

ที่มา : <https://built-in.siemens-home.bsh-group.com> (2019)

Fabrice Fouillet คือช่างภาพมืออาชีพ ชาวฝรั่งเศส ประจำอยู่ที่เมืองปารีส เขาทำงานทั่วทั้งฝรั่งเศสและต่างประเทศ โดยเริ่มต้นจากการจบปริญญาตรีด้าน สังคมศาสตร์และชาติพันธุ์วิทยา และได้ศึกษาต่อในด้านการถ่ายภาพที่ The Gobelins School ในปารีส โดยเขาได้เล่าว่าตนเองนั้นมีความสนใจในด้านการถ่ายภาพมาในตอนที่ยังเรียนอยู่ในช่วงมัธยม ซึ่งในเวลานั้นเขาได้มีโอกาสเรียนวิชาเกี่ยวกับ ภาพยนตร์ยุโรปและภาพยนตร์แบบอาร์ท-เฮ้าส์ (Art-House Movies) ที่ทำให้เขามีไหวพริบและความหลงใหลในธีม และภาพรวมอย่างกว้างขวางมากขึ้น จากนั้นจึงเริ่มการถ่ายภาพด้วยกล้องเก่าตัวเล็กๆ เริ่มถ่ายสิ่งของไปเรื่อย ตั้งแต่บ้านของเขา สวน ดอกไม้ ต้นไม้ รวมไปถึงวิวทิวทัศน์ ทุกๆอย่างกลายเป็นแบบของเขาและทำให้เขารู้สึกจริงจังไปกับมัน ในตอนอายุ 20 Fouillet จึงได้ตัดสินใจทำให้มันกลายเป็นอาชีพ

ตั้งแต่ปี 2004 Fouillet ได้ร่วมงานกับบริษัทโฆษณาและนิตยสาร มากมาย ในลักษณะการถ่ายภาพแบบหุ่นนิ่งและสถาปัตยกรรม ในปี 2013 เขาได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวด Sony Awards ในหัวข้อ สถาปัตยกรรม จากภาพถ่ายชุดที่มีชื่อว่า “Corpus Christi” และยังได้มีโอกาสจัดแสดงภาพในนิทรรศการภาพถ่ายอีกมาก เช่น งาน Aperture Summer Open, Aperture Gallery, New York (2014), Si fece Carne: Sacred & Contemporary Art, San Lorenzo Basilica, Florence, Italy (2015), Circulation(s) at Shanghai, IG Art Gallery (2017) และ ฯลฯ

Fabrice Fouillet (2017) ได้พูดถึงปรัชญาการถ่ายภาพของเขาว่า “Be truthful to your own desires and emotions for each project you make. This is my photographic philosophy as finding your own artistic path is not such an easy thing. To me the best way is to remain faithful to your passions, be inspired but not too influenced. Precision, determination, rigor, and hard work are unavoidable in photography and they also form part of my philosophy.” (Fabrice Fouillet, 2017)

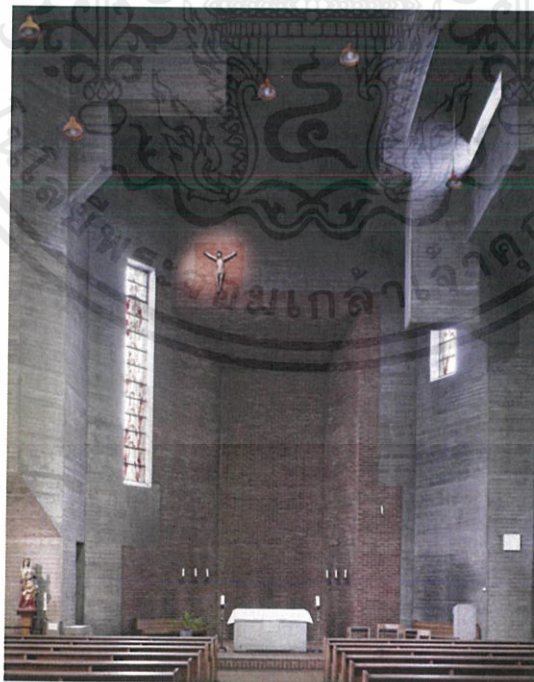
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างผลงาน

รูปที่ 22 Saint Moritz Church (Augsburg, Germany)

ที่มา : <http://fabricefouillet.com> (2019)

รูปที่ 23 Resurrection of Christ (Köln, Germany) (Included in "Corpus Christi" project)

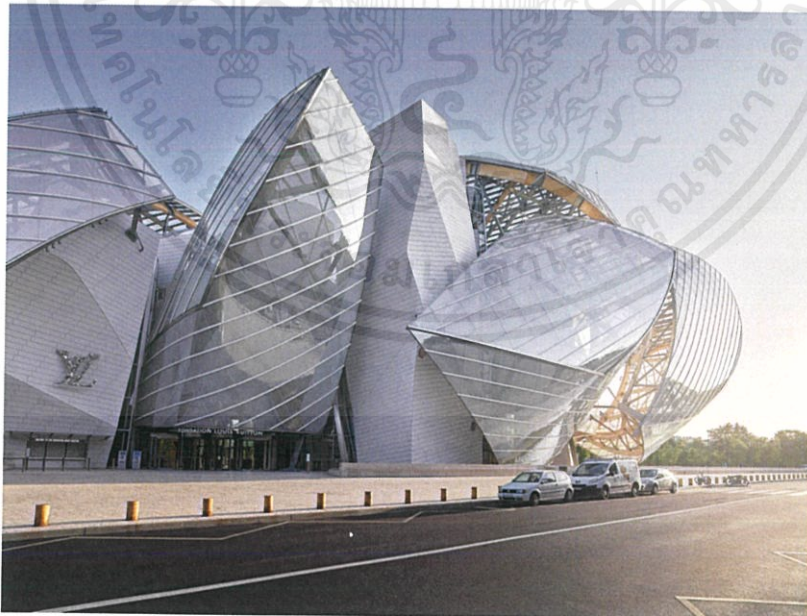
ที่มา : <http://fabricefouillet.com> (2019)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 24 Orthodox Cultural Center (Paris, France)

ที่มา : <http://fabricefouillet.com> (2019)

รูปที่ 25 Fondation Louis Vuitton (Paris, France)

ที่มา : <http://fabricefouillet.com> (2019)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะผลงานของ Fabrice Fouillet

จากผลงานของ Fabrice Fouillet เราจะสามารถเห็นได้ว่าเขาใช้มุมมอง Perspective แบบเรียบง่าย ไม่หือหวา ตรงไปตรงมา มีการเล่นกับสี และแสงเงา ที่ไม่จัดจ้าน ดูเป็นธรรมชาติ แต่ก็ยังทรงพลัง มีการใช้ Subject คนเข้ามาเปรียบเทียบกับสเกลขนาดของสถานที่ และยังสร้างความมีชีวิตให้กับตัวภาพ ให้ไม่ใช่เป็นแค่สถาปัตยกรรมธรรมดาเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่จริง มีคนใช้สอยอยู่จริง Fouillet (2017) ได้กล่าวเกี่ยวกับสุนทรียที่เขามองเห็นในสถาปัตยกรรมไว้ว่า “I saw aesthetic mystery beyond the often cold, austere and classical representation with a firm anachronism between traditional iconography and modern architecture.” เขาจึงต้องการที่จะถ่ายภาพสถาปัตยกรรมในรูปแบบที่น่าตื่นตาตื่นใจมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่นงานภาพชุดที่ชื่อว่า “Corpus Christi” ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจาก Sony Awards ที่เป็นการถ่ายภาพโบสถ์ ที่มีความร่วมสมัย หรือมีความนำสมัย โดยใช้ภาพมุมมองเดียวกัน เน้นความโอโงะของโบสถ์ มีพื้นที่ของภาพ 80% เป็นภาพของเพดาน ส่งอีก 20% คือทางเดินโบสถ์ที่ทอดยาวไปถึงแท่นพิธี การที่เพดานของโบสถ์กินเนื้อที่ภาพเป็นปริมาณมาก ทำให้สามารถเก็บช่องแสงของโบสถ์บนเพดานได้อย่างครบถ้วน และทำให้แสงมีการไล่ความสว่างจากบนลงล่าง จากการสังเกตชุดผลงานชิ้นนี้ บางสถานที่ Fouillet จะใช้ไฟแฟลชช่วยประกอบด้วยเพื่อเสริมความน่าสนใจให้กับสถานที่นั้นๆ แต่เป็นการใช้ที่แนบเนียนเป็นธรรมชาติอย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8.2 Rich Stapleton

รูปที่ 26 Rich Stapleton

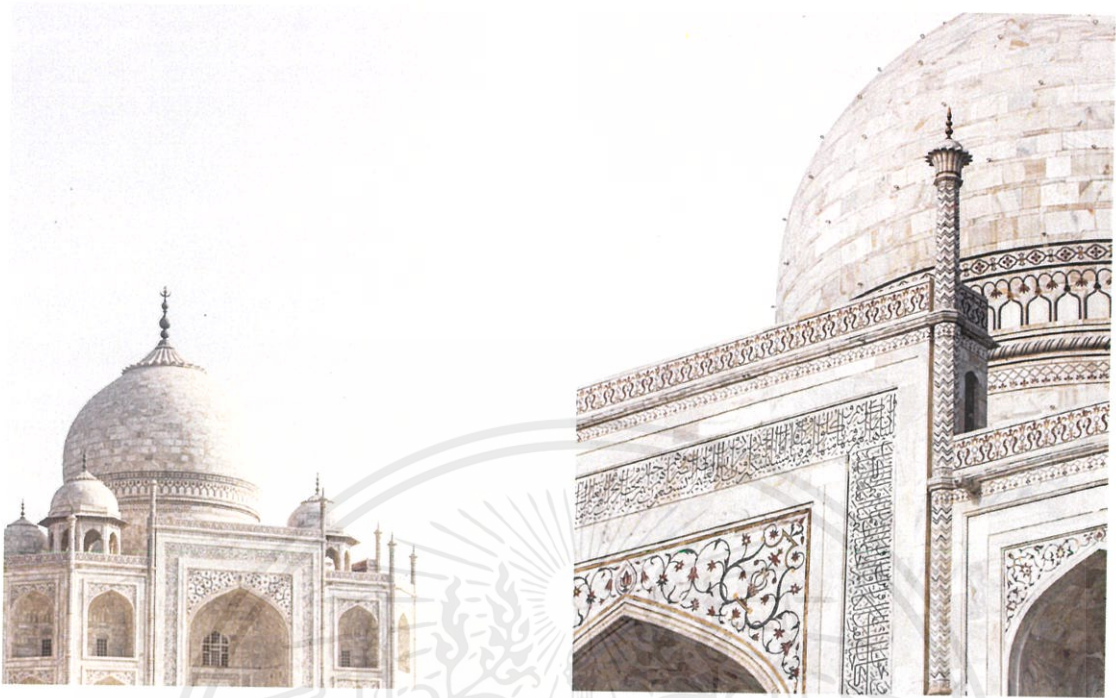
ที่มา : <https://www.freundevonfreunden.com> (2019)

Rich Stapleton คือช่างภาพ และ Creative Director ชาวอังกฤษ ผู้ก่อตั้งนิตยสาร Cereal Magazine ร่วมกับเพื่อนของเขา ในตอนแรก Rich เรียนเกี่ยวกับวิศวกรรม และนั่นทำให้เขาได้ทำงานเป็นวิศวกรออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Engineer) ก่อนที่จะตัดสินใจมุ่งไปในทางออกแบบและการถ่ายภาพ ทำงานเป็นช่างภาพอิสระ (Freelance Photographer) และนักออกแบบ (Designer) จากนั้นจึงทำงานให้กับ เอเจนซี (Creative Agency) ในเมืองบาร และได้เริ่มทำ Cereal Magazine หลังจากนั้น

ผลงานของ Rich เน้นไปทางด้าน การท่องเที่ยว (Travel) และ การใช้ชีวิตทั่วไป (Lifestyle) ลูกค้ำของ Rich มีทั้งนิตยสาร เว็บไซต์ และแบรนด์เสื้อผ้าชั้นนำ เช่น Mr Porter, Sunspel, Bottega Veneta, Mulberry, Zara Home, Samsung. ภาพถ่ายของ Rich จะเป็นไปทางความสงบและความเรียบง่าย ในแบบที่งดงาม เขาได้พูดถึงสุนทรียะในการทำงานของเขาว่า (freunde von freunden, 2016) "I strive to hone in on a singular aesthetic that is very personal to me, but my style is also constantly evolving. You could say each new shoot or project I take on is an iteration of the version before it, and like that, I am moving forwards in style step by step. I think progress is key and it's what keeps things interesting over a long period of time. That is not to say that I am abandoning my core principles of design, it's more that I am always experimenting to see what works and what doesn't. It'll be interesting to look back on my body of work 10 or 20 years from now and recognise patterns and themes." (Rich Stapleton, 2018)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างผลงาน

รูปที่ 27 Taj Mahal, India

ที่มา : <http://richstapleton.com> (2019)

รูปที่ 28 Maldives

ที่มา : <http://richstapleton.com> (2019)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 29 Tuscany, Italy

ที่มา : <http://richstapleton.com> (2019)

รูปที่ 30 Yukon, Canada

ที่มา : <http://richstapleton.com> (2019)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะผลงานของ Rich Stapleton

จากผลงานของ Rich Stapleton ทำให้เห็นเอกลักษณ์ในงานของเขาได้อย่างชัดเจน คือหนึ่ง อารมณ์ของภาพที่อยู่ในกรอบของคำว่า ความสงบ เรียบ เรียบง่าย ไม่ยุ่งเหยิง และไม่หวือหวาสอง ภาพทั้งหมดให้ความสะอาดตาไม่หนักหน่วงใจ โดยเขาได้บอกออกมาด้วยตนเองว่า การที่เขานั้นเริ่มต้นจากการเป็นวิศวกรทำให้เขามีความคิดเช่นนี้ (2016) “In many ways this path had a profound impact on my visual outlook as I tend to think in grids and forms, and a disciplined logic to my design holds great appeal.” แต่ด้วยความที่ผลงานของเขาอยู่ในกรอบของความคิดในลักษณะดังกล่าว ทำให้มันเกิดมนต์เสน่ห์ ที่ทำให้ขณะเราชมภาพถ่าย เกิดความสงบ ความสนใจในสถานที่นั้นๆ เกิดความต้องการที่จะหนีออกจากความวุ่นวายของโลกในสังคมปัจจุบัน ไปท่องเที่ยวใฝ่ฝันหาการพักผ่อนหย่อนใจ หาความสะอาดสงบสบายใจให้กับตนเอง

เราจะพบว่า Rich ไม่ได้ใช้แสงเทียมประกอบเพิ่มเสริมใดๆ เขาใช้ทิศทางของแสงธรรมชาติบรรยากาศในเวลา ณ นั้นๆ สร้างภาพที่ทำให้ดูอบอุ่นและสงบ ดึงความได้เปรียบของสภาพอากาศ ออกมาใช้งานตามความเหมาะสมได้อย่างดีเยี่ยม ในส่วนของ การจัดองค์ประกอบเน้นการทิ้งช่องว่าง (Space) ให้มาก เพื่อไม่ให้เกิดความอึดอัด ลดทอนแบบ (Subject) ให้อยู่ในปริมาณที่น้อย เพื่อต้องการให้จุดเด่น มี ความเด่นชัด ไม่ถูกดึงความสนใจไป

2.9 สรุปและวิเคราะห์ผลงานของช่างภาพ

จากการที่ข้าพเจ้าได้ทำการวิเคราะห์การทำงานและผลงานของช่างภาพสามารถสรุปผลออกมาได้ ดังนี้ ว่าช่างภาพทั้งสองคนมีความเหมือนกันตรงที่ใช้มุมมองในแบบที่สายตามนุษย์เห็น ไม่เน้นเทคนิคที่หวือหวา แต่ใช้ความจินตนาการของมนุษย์สร้างบรรยากาศในอีกรูปแบบหนึ่งขึ้นมา ด้วยการใช้แสง บรรยากาศ และโทนสี โดย Fabrice Fouillet มีการทำงานที่เป็นระเบียบ เน้นการถ่ายภาพสถาปัตยกรรมแบบตรง Perspective ถ่ายทอดอาคารที่แม้จะดูแข็งทื่อแต่ก็เกิดความมีชีวิตได้จากการที่ใส่องค์ประกอบเล็กๆน้อยๆ อย่าง Subject มนุษย์ลงไป ในส่วนของ Rich Stapleton ก็ลดทอนสิ่งต่างๆโดยรอบของ Subject ให้เกิดเป็นจุดเด่นขึ้นอย่างเดียวในภาพ ไปพร้อมๆกับใช้สภาพอากาศ เสริมสร้างความเรียบสงบขึ้นอย่างงดงาม ข้าพเจ้าเห็นว่าเหมาะสมจึงอยากใช้จุดเด่นข้างต้นทั้งหมดนี้ สร้างสรรค์ผลงานภาพประกอบส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวประเภทสถาปัตยกรรม หรือในที่นี้คือ พระราชวังและวัดของข้าพเจ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

3.1 ขั้นตอนการวางแผนงาน

เริ่มโดยกำหนดสถานที่ที่เป็นเป้าหมาย จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

1. พระบรมมหาราชวัง (จ. กรุงเทพมหานคร)
2. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (จ. กรุงเทพมหานคร)
3. วัดบวรนิเวศวิหาร (จ. กรุงเทพมหานคร)
4. วัดมกุฏกษัตริยาราม (จ. กรุงเทพมหานคร)
5. วัดปทุมวนาราม (จ. กรุงเทพมหานคร)
6. วัดพระปฐมเจดีย์ (จ. นครปฐม)
7. อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (จ. เพชรบุรี)

จากนั้นจึงแตกรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละแห่ง ว่าจำเป็นที่จะต้องถ่ายภาพส่วนใดเพื่อประกอบบทความในจุดที่ถูกพูดถึงอย่างถูกต้อง กำหนดวันและเวลา ทำเรื่องขออนุญาตถ่ายภาพในแต่ละสถานที่ โดยจำเป็นต้องเผื่อเวลาเป็นอย่างน้อย 1 อาทิตย์ ตรวจสอบพยากรณ์อากาศ กำหนดเส้นทางการเดินทางในแต่ละที่

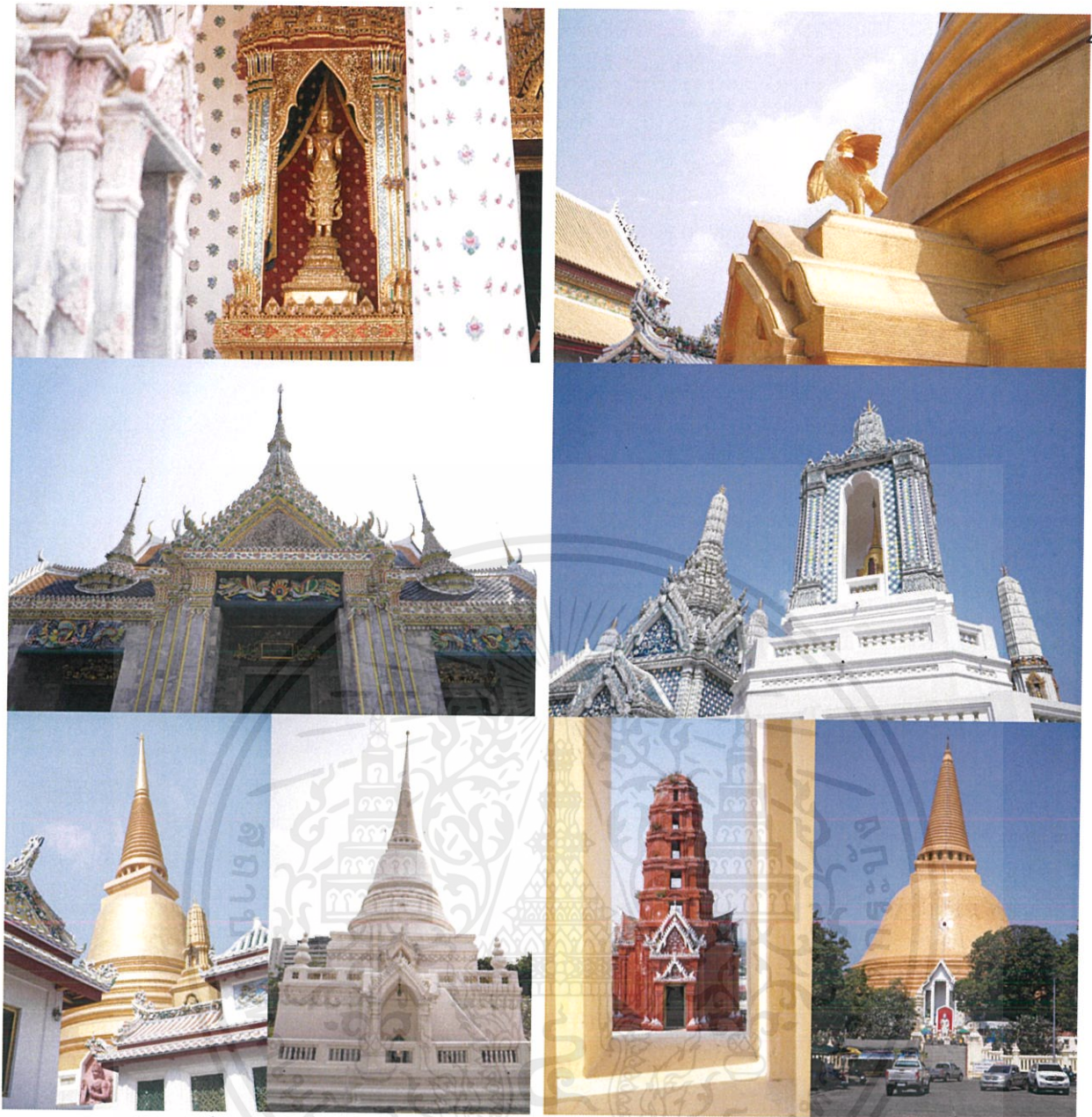
3.2 ขั้นตอนการเก็บภาพผลงาน

เนื่องจากโครงการนี้ได้กำหนดจำนวนภาพเป้าหมายไว้เป็นจำนวนค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถที่จะถ่ายภาพภายในครั้งเดียว ภายในหนึ่งวันให้เสร็จสิ้นได้ ด้วยแสงที่เป็นปัจจัยหลักจำเป็นต้องพึ่งพาธรรมชาติ เหตุนี้เองจึงขอสรุปการถ่ายภาพทั้งหมดเป็น 4 รอบ

ภาพถ่ายที่ได้จากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ การนำออกโดยไม่ขออนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อฝ่ายประชาสัมพันธ์ โทร. 02-254-4999

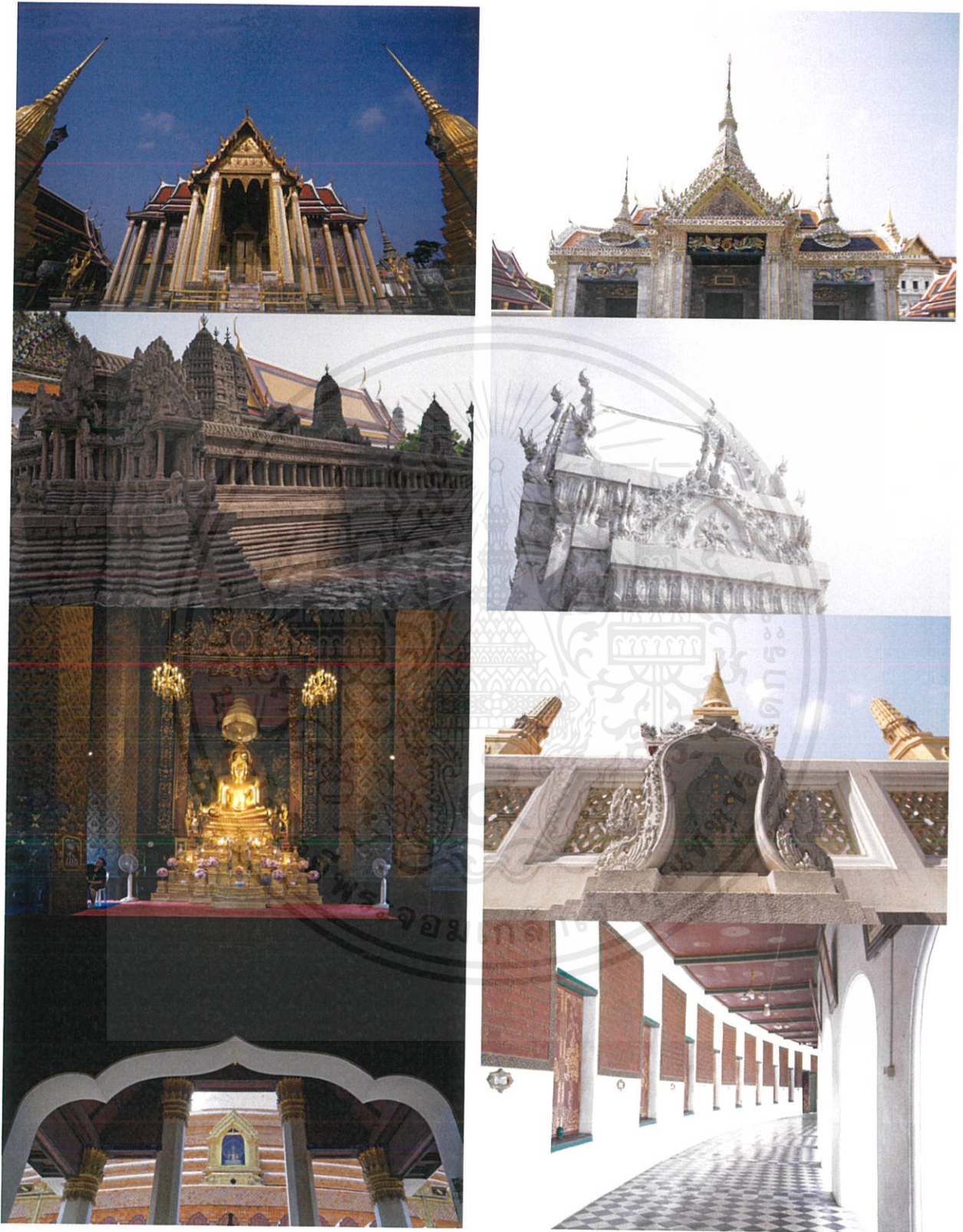
รูปที่ 31 ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรูปที่ 1

สรุปผลการทำงานครั้งที่ 1 จำนวน 7 สถานที่ ตั้งแต่วันที่ 18-27 มีนาคม 2562 โดยเริ่มจากสถานที่บริเวณจังหวัดกรุงเทพมหานคร ถัดมาจึงเป็น จังหวัดนครปฐม และเพชรบุรี

จากการทำงานพบว่า ท้องฟ้าในฤดูร้อนมีลักษณะไม่มีเมฆ แดดจัด ควรพกเอกสารที่ได้ทำเรื่องอนุญาตไว้กับตัว เนื่องจากมีกรณีเจ้าหน้าที่ยังไม่รับทราบเรื่องแล้วต้องการหลักฐานยืนยันถึงการดำเนินการเรื่องของเรา ในการทำงานครั้งที่ 1 ได้มีการส่งภาพให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาวิจารณ์และรับฟังคำแนะนำที่มีประโยชน์สานต่อสำหรับการทำงานครั้งต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพถ่ายที่ได้จากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 32 ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 2

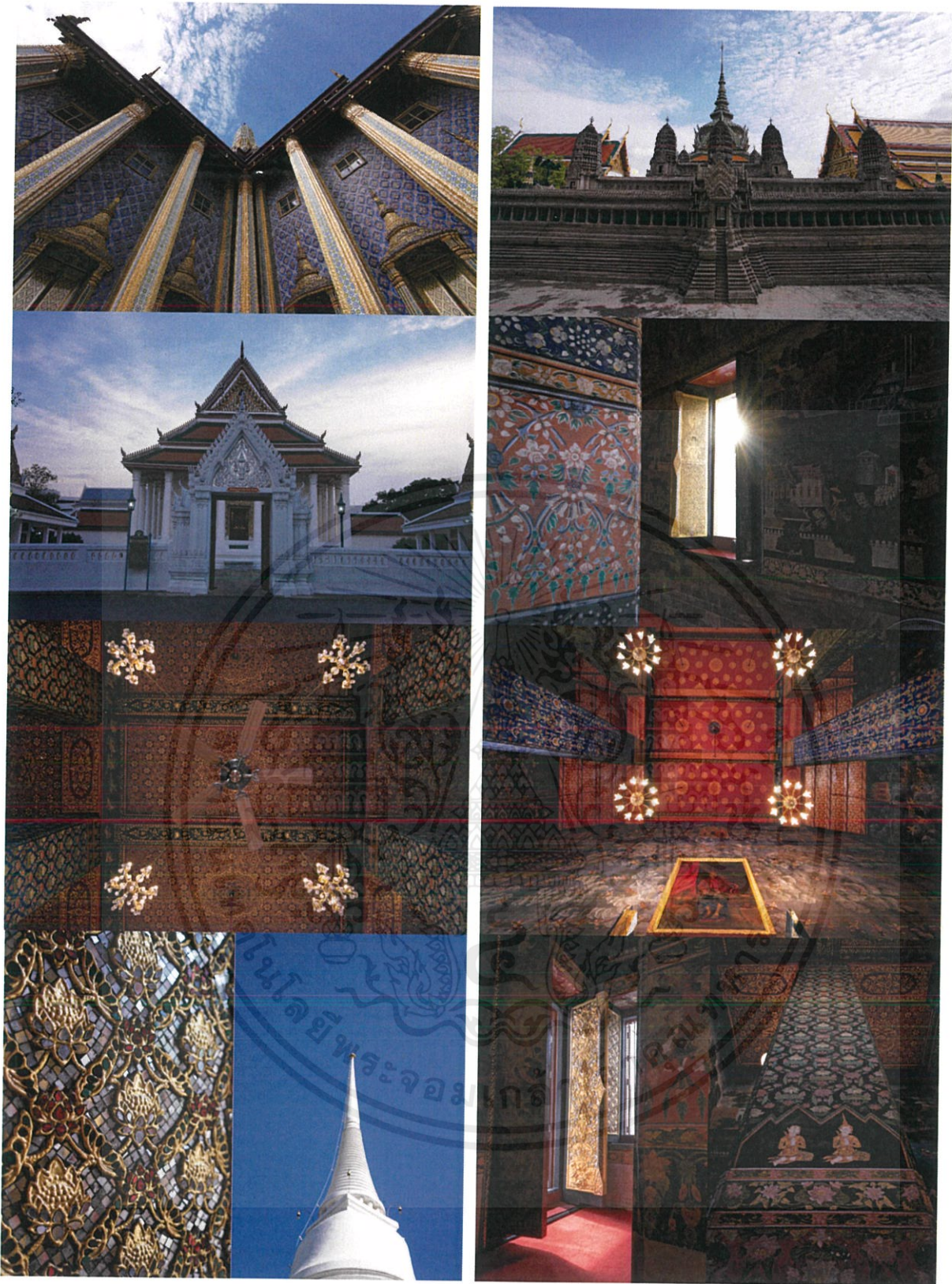
สรุปผลการทำงานครั้งที่ 2 จำนวน 6 สถานที่ ตั้งแต่วันที่ 2-7 เมษายน 2562 โดยประกอบด้วยวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง วัดบวรนิเวศวิหาร วัดพระปฐมเจดีย์ พระนครคีรี ตามลำดับ

ในการทำงานรอบนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำและข้อควรระวังเกี่ยวกับการถ่ายภาพสถาปัตยกรรมไทย ในการถ่ายครั้งถัดไปจึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีถ่ายภาพ การจัดวาง การเหลือพื้นที่สำหรับการทำงาน Post Processing

ภาพถ่ายที่ได้จากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 33 ภาพถ่ายจากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 3

สรุปผลการทำงานครั้งที่ 3 จำนวน 3 สถานที่ ตั้งแต่วันที่ 9-12 เมษายน 2562 โดยประกอบด้วยวัด
พระศรีรัตนศาสดาราม วัดปทุมวนาราม วัดมกุฏกษัตริยาราม

รอบที่ 3 ได้เริ่มการถ่ายภาพในสภาพแสงพระอาทิตย์ออก-ตก หรือเป็นช่วงที่เรียกว่า twilight ตาม
คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการ เพิ่มองค์ประกอบที่สร้างอารมณ์ให้กับภาพถ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพถ่ายที่ได้จากการเก็บภาพผลงานรอบที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการทำงานครั้งที่ 4 จำนวน 6 สถานที่ ตั้งแต่วันที่ 15-19 เมษายน 2562 ประกอบด้วย วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง วัดบวรนิเวศวิหาร พระนครคีรี วัดมกุฏกษัตริยาราม วัดพระปฐมเจดีย์ โดยในการคัดรูปเลือกขั้นตอนสุดท้าย ในนำผลงานส่วนใหญ่ในรอบการถ่ายนี้เป็นภาพจัดแสดงจริง

3.3 การเลือกภาพและการจัดตำแหน่งของภาพ

ในการเลือกภาพถ่ายของข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าได้เริ่มจากการคัดเลือกผ่านไฟล์ภาพในคอมพิวเตอร์ โดยคำนึงถึงการบอกเล่าจากหนังสือที่ข้าพเจ้าพัฒนาเป็นหลัก แต่จับกลุ่มภาพให้แยกเป็นแต่ละสถานที่ เมื่อคัดเลือกเสร็จสิ้นแล้ว จำนวนภาพจริงทั้งหมดจึงอยู่ที่จำนวน 52 ภาพ

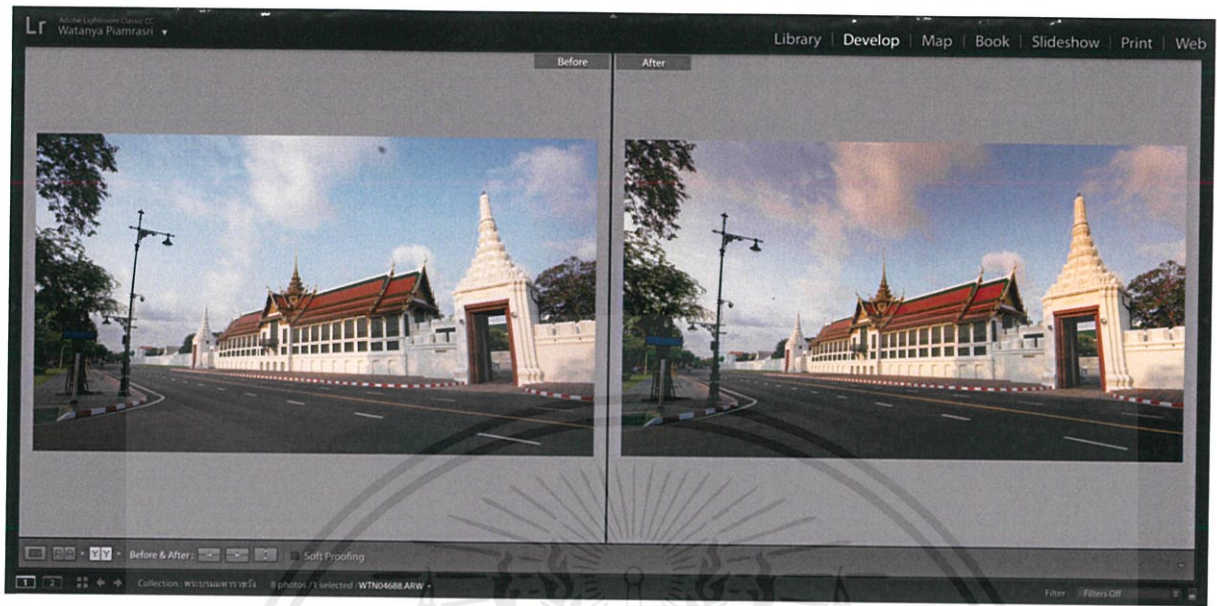
รูปที่ 35 การคัดเลือกภาพ และการวางแผนการจัดวางภาพ

3.4 การตกแต่งภาพ

เนื่องด้วยภาพทั้งหมดเป็นภาพเชิงสถาปัตยกรรมเพื่อประกอบหนังสือ ทำให้ส่วนใหญ่การตกแต่งภาพภายหลังล้วนเป็นการแต่งด้วยแสงและโทนสีเพียงอย่างเดียว การดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในขอบเขตของ Application Adobe Lightroom ทั้งสิ้น รวมไปถึงการปรับ Perspective ภายในภาพด้วยเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างการแก้ไขแสงและโทนสีในภาพ

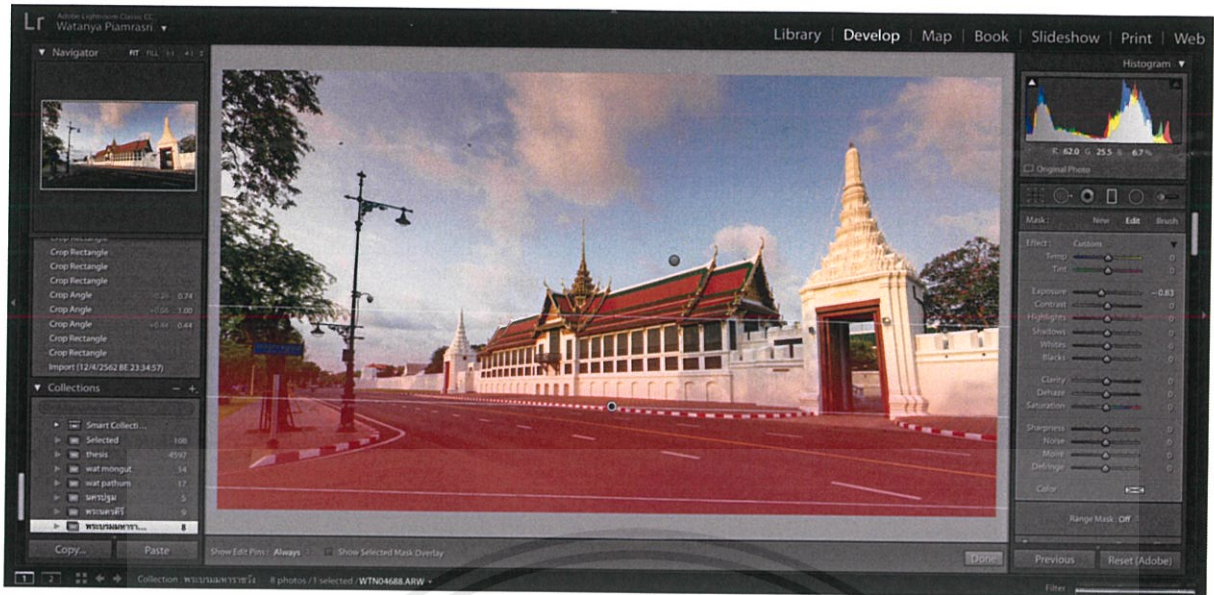

รูปที่ 36 ภาพก่อนและหลัง การตกแต่งภาพ

รูปที่ 37 ภาพการปรับโทนสี และแสงเฉพาะจุด (1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 38 ภาพการปรับโทนสี และแสงเฉพาะจุด (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
ผลงานจริง

รูปที่ 39 พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ พระบรมมหาราชวัง

รูปที่ 40 พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ปราสาท พระบรมมหาราชวัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 41 พระทวารเทวภิบาล พระบรมมหาราชวัง

รูปที่ 42 พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 43 รายละเอียด พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง (1)

รูปที่ 44 รายละเอียด พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 45 รายละเอียดเสา ๓ พระทวารเทวภิบาล พระบรมมหาราชวัง

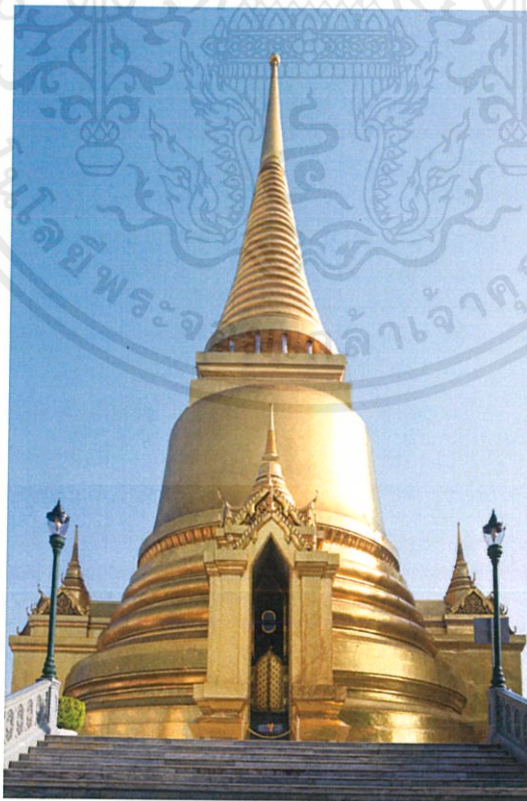

รูปที่ 46 ประตูประราชฐานชั้นนอก พระบรมมหาราชวัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

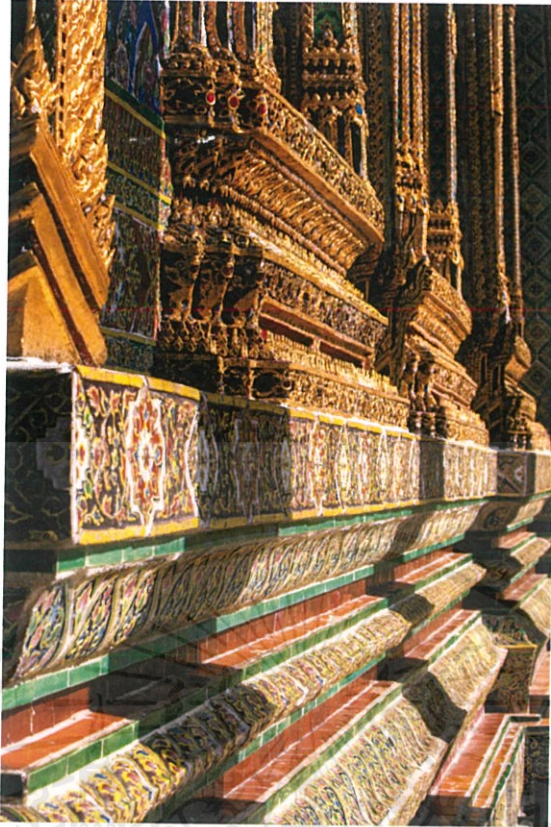

รูปที่ 47 พระพุทธปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

รูปที่ 48 พระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

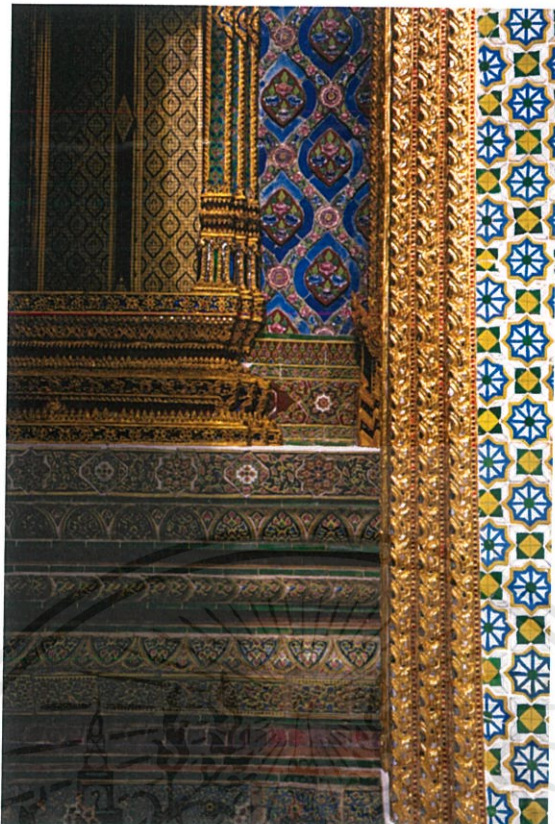

รูปที่ 49 รายละเอียดพระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (1)

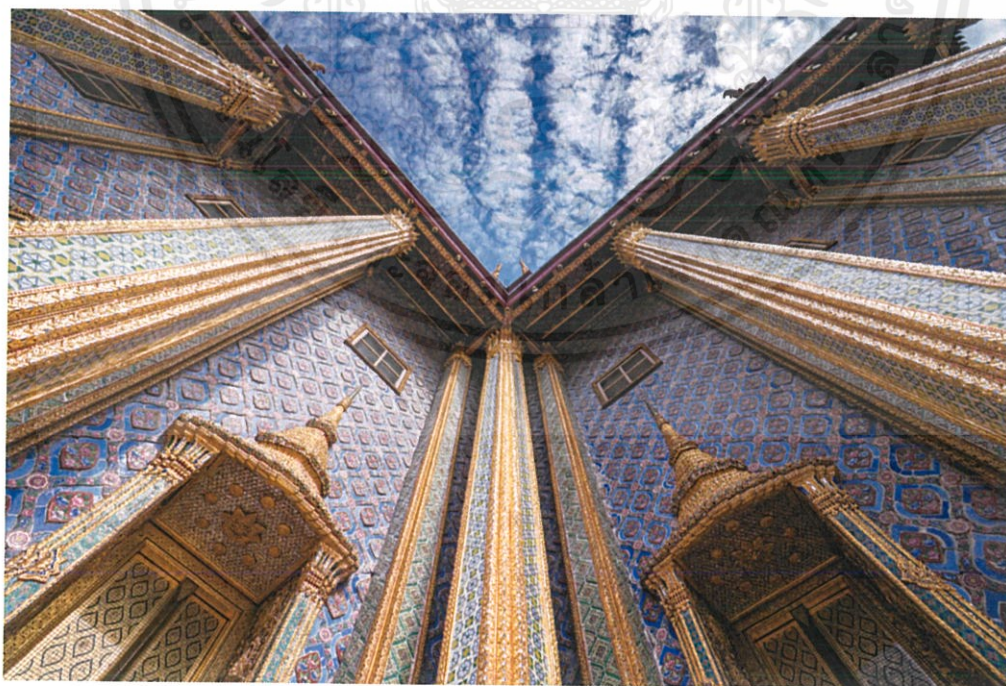

รูปที่ 50 รายละเอียดพระพุทธรูปรางค์ปราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

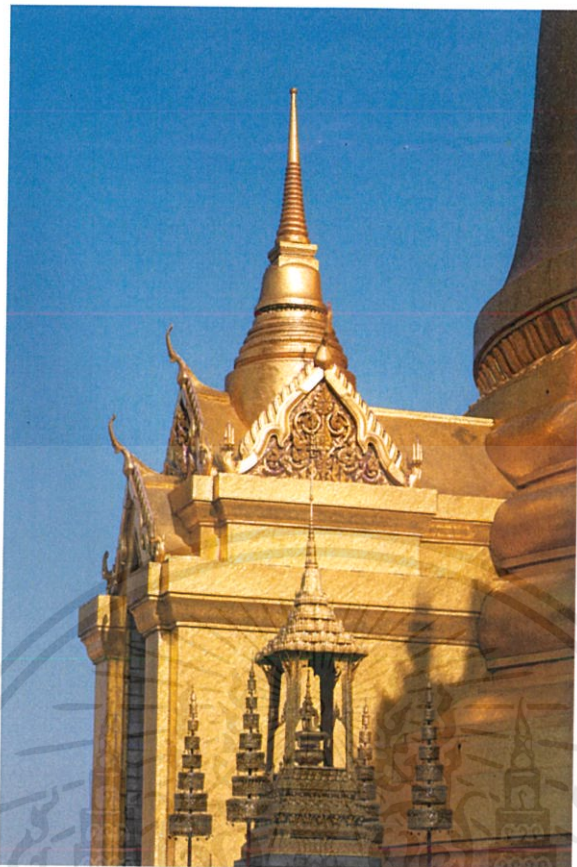

รูปที่ 51 รายละเอียดพระพุทธรูปปางคัมภีราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (3)

รูปที่ 52 รายละเอียดพระพุทธรูปปางคัมภีราสาท วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 53 รายละเอียดพระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

รูปที่ 54 ปราสาทนครวัดจำลอง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

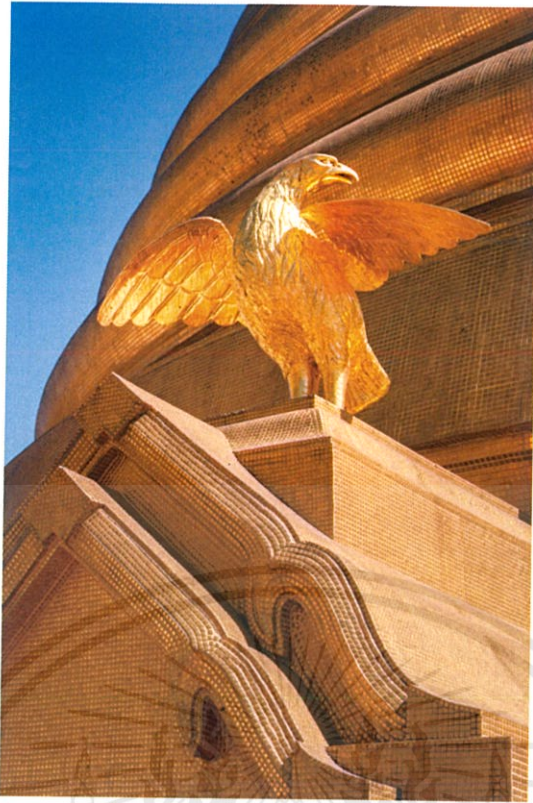

รูปที่ 55 เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (1)

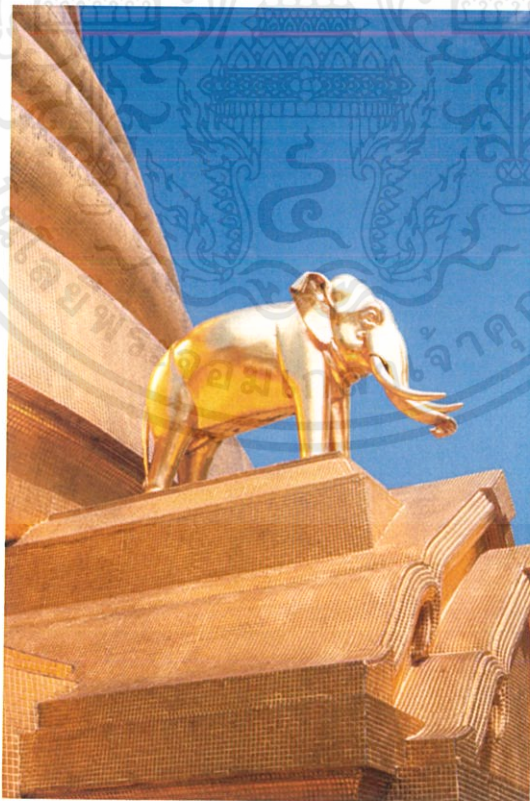

รูปที่ 56 เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

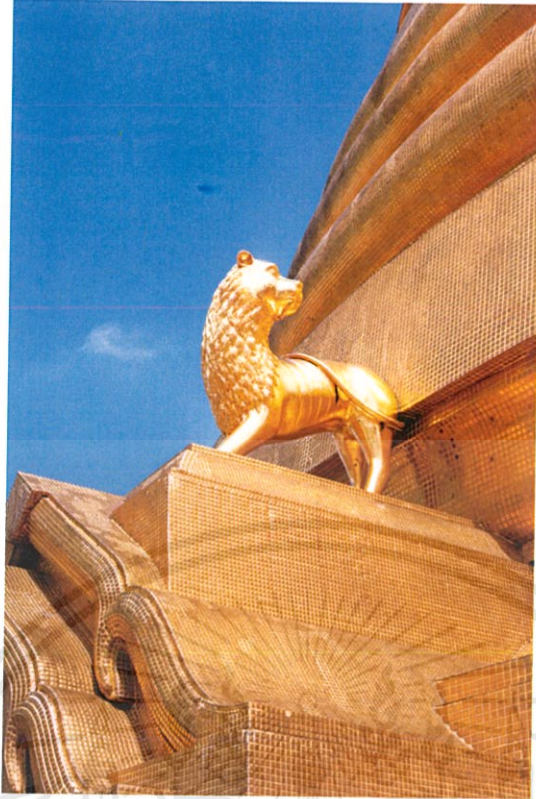

รูปที่ 57 สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (1)

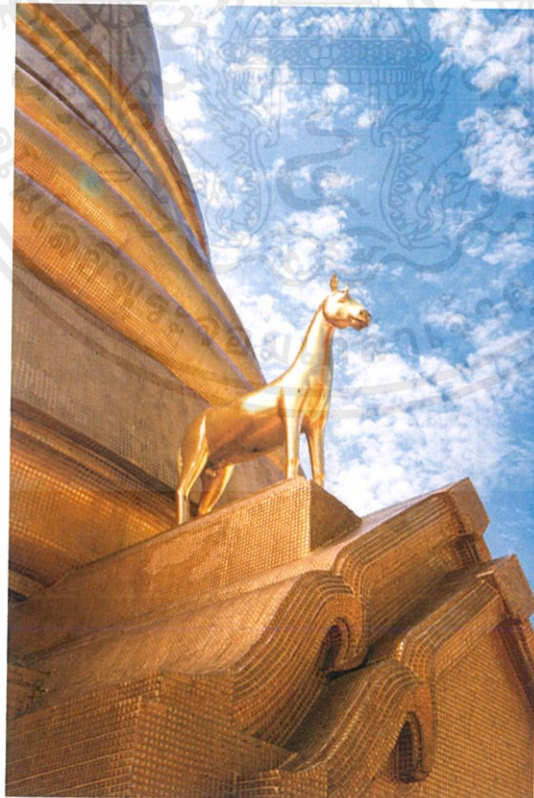

รูปที่ 58 สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 59 สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (3)

รูปที่ 60 สัตว์ประจำทิศ เจดีย์ประธาน วัดบวรนิเวศวิหาร (4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 61 หน้าบานเก๋ง วัดบวรนิเวศวิหาร

รูปที่ 62 รายละเอียดบนบานเก๋ง วัดบวรนิเวศวิหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซ้าย : รูปที่ 63 พระพุทธไสยาสน์ พระวิหาร วัดบวรนิเวศวิหาร
 ขวา : รูปที่ 64 พระพุทธรูปประธาน พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 65 วัดมกุฏกษัตริยาราม

รูปที่ 66 ภายในพระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม (1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

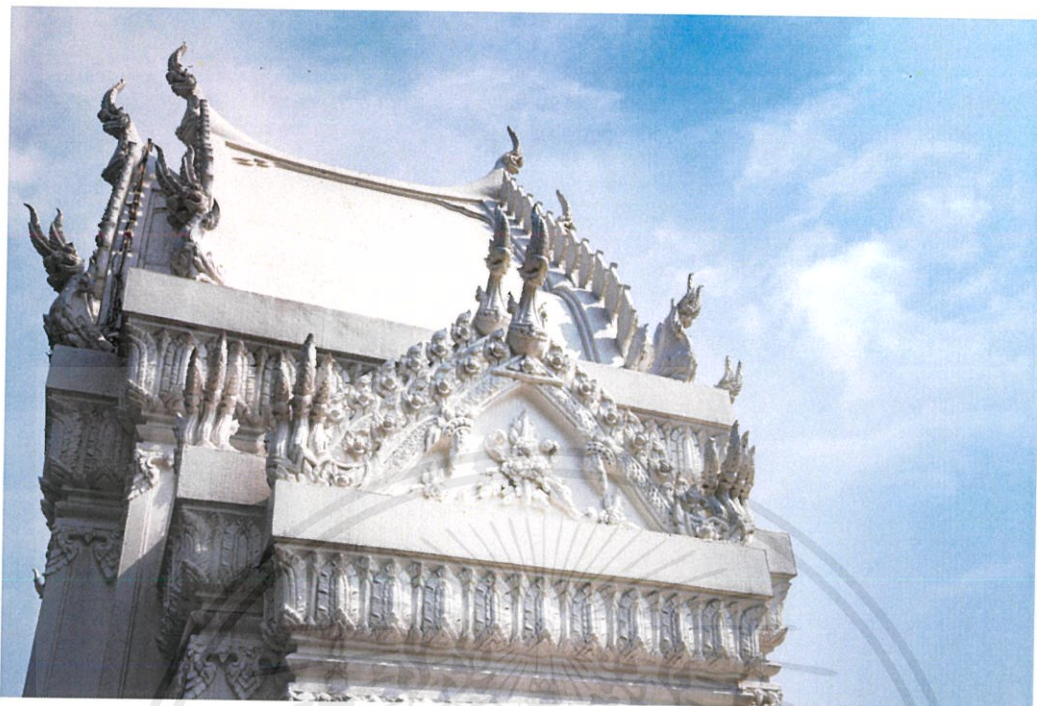

รูปที่ 67 ภายในพระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม (2)

รูปที่ 68 ภายในพระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม (3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 69 รายละเอียดประตูชั้นนอก วัดมกุฏกษัตริยาราม

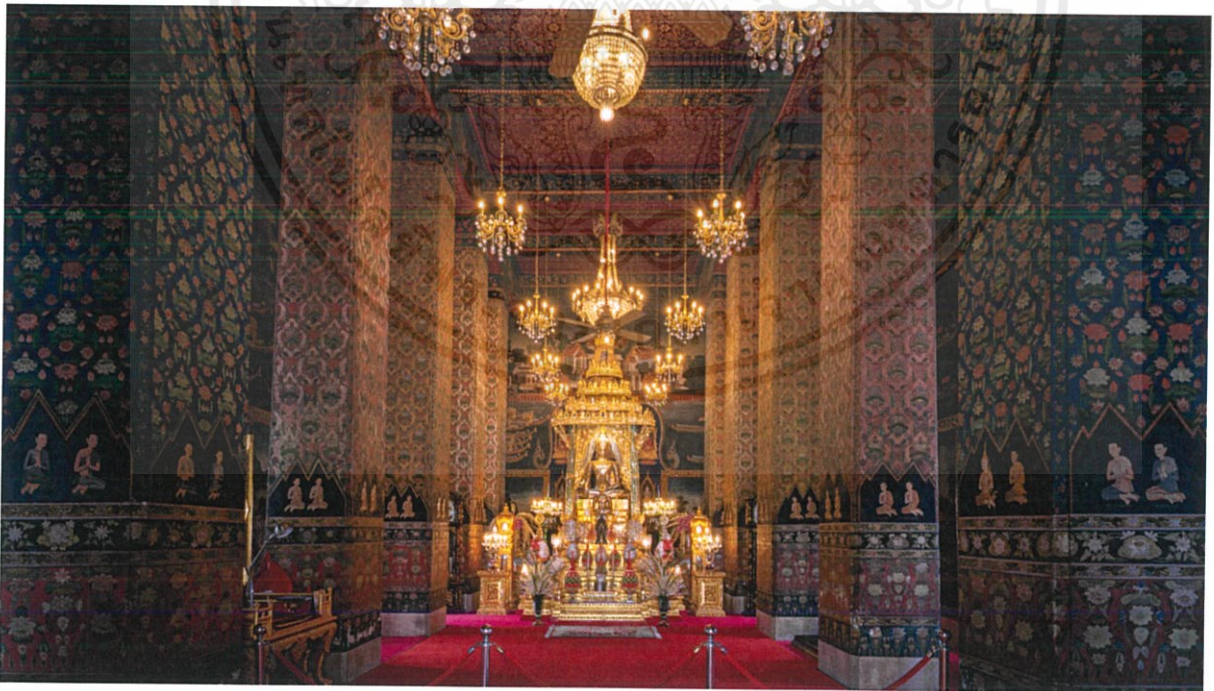

รูปที่ 70 พระวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 71 พระอุโบสถ วัดปทุมวนาราม

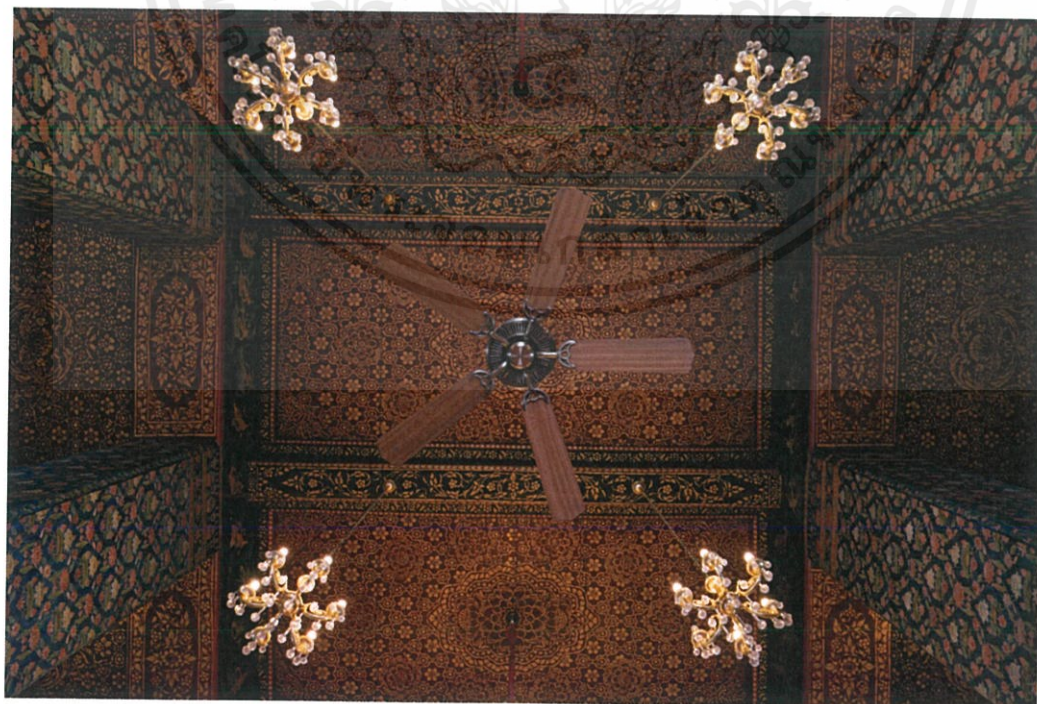

รูปที่ 72 ภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 73 เจดีย์ประธาน วัดปทุมวนาราม

รูปที่ 74 รายละเอียดภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

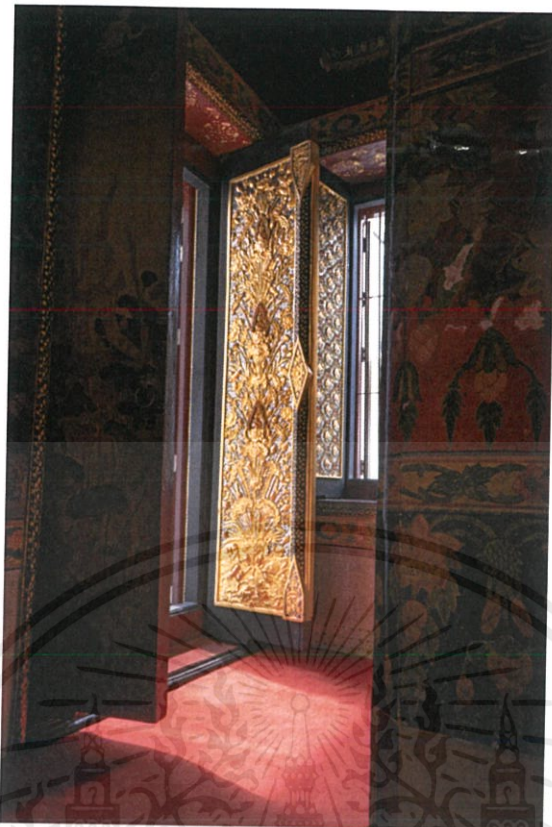

รูปที่ 75 จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม (1)

รูปที่ 76 จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดปทุมวนาราม (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 77 จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร วัดปฐมวนาราม (3)

รูปที่ 78 พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 79 พระพุทธสิหิงค์จำลอง ชุ่มทิศตะวันออก พระปฐมเจดีย์

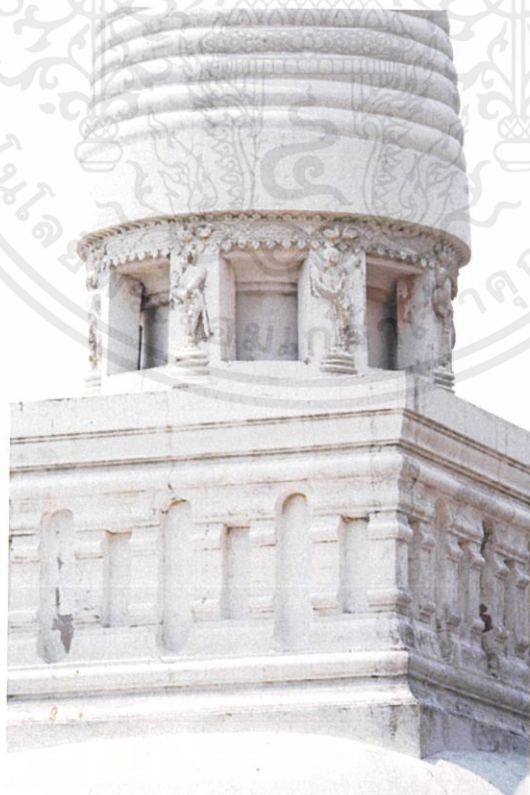

รูปที่ 80 ช่องวงโค้งรอบพระเมียงคด พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

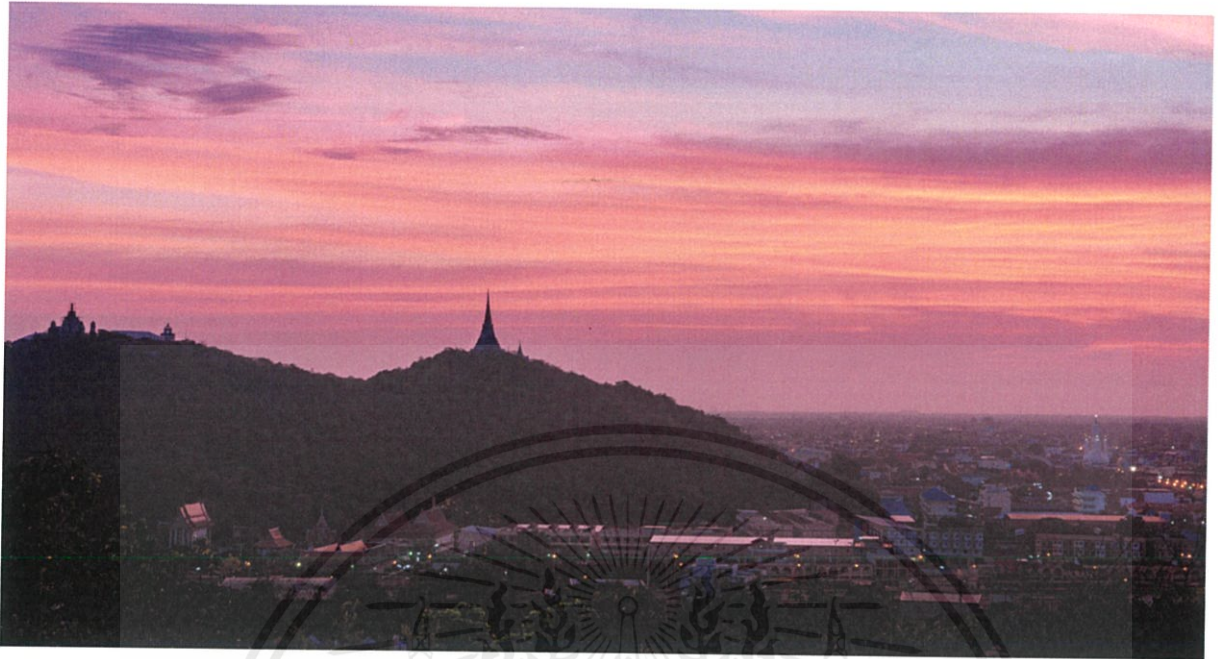

รูปที่ 81 พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชจำลอง วัดพระปฐมเจดีย์

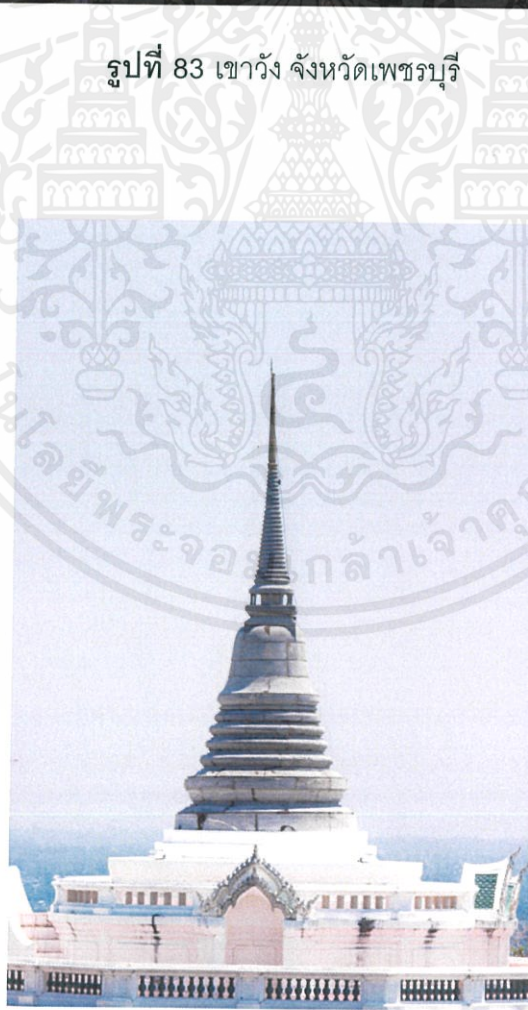

รูปที่ 82 ประติมากรรมรูปพระสาวก พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชจำลอง วัดพระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 83 เขาวัง จังหวัดเพชรบุรี

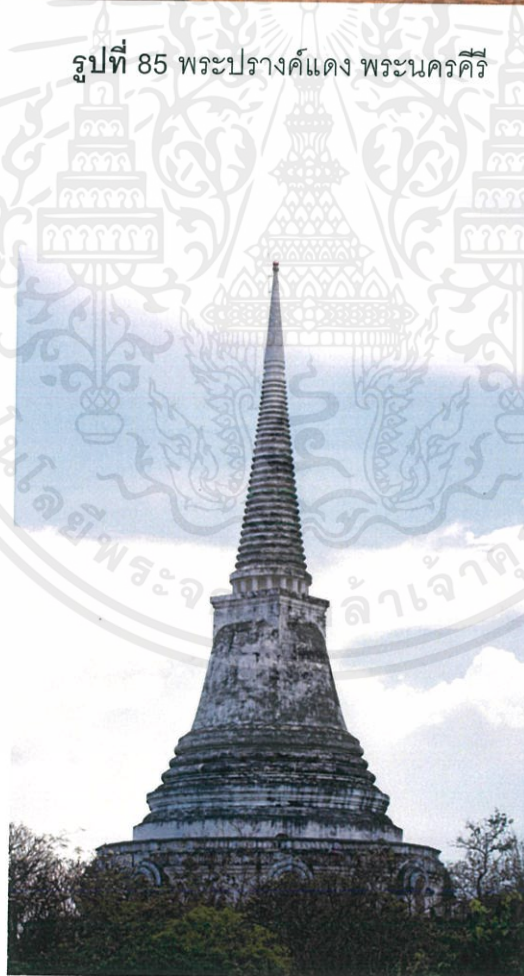

รูปที่ 84 พระสุทนต์เสลเจดีย์ วัดพระแก้วน้อย พระนครศรีอยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 85 พระปรางค์แดง พระนครคีรี

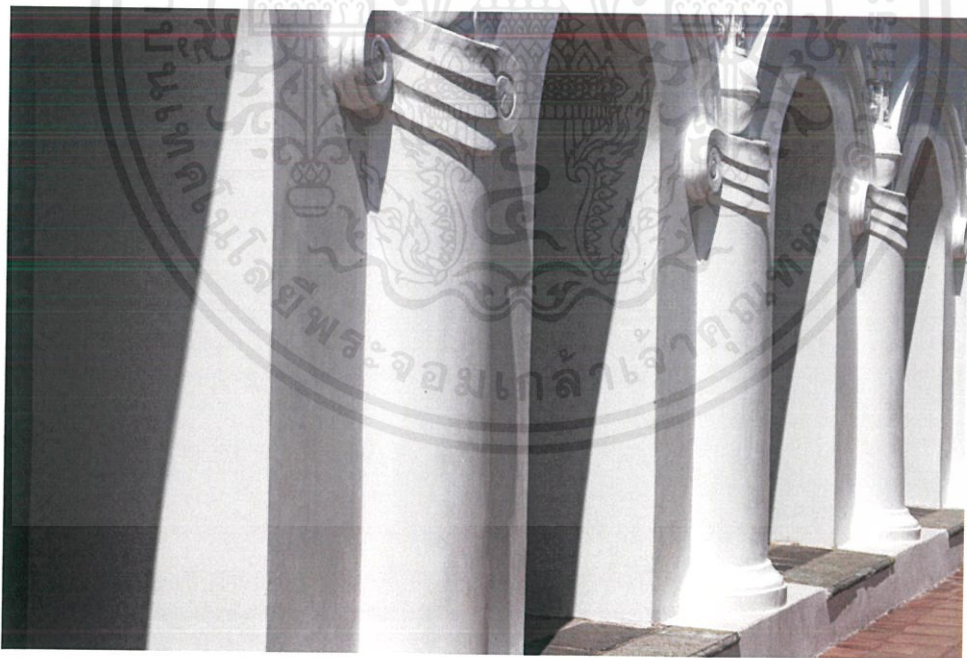

รูปที่ 86 พระธาตุจอมเพชร พระนครคีรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 87 หอซัซวาลเวียงชัย พระนครคีรี

รูปที่ 88 ช่องประตวงโค้ง พระที่นั่งราชธรรมสภา พระนครคีรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 89 วัดพระแก้วน้อย พระนครคีรี

รูปที่ 90 หอซัซวาลเวียงชัย และ พระที่นั่งเวษยันต์วิเชียรปราสาท พระนครคีรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 91 รายละเอียดพระปราสาทแดง พระนครคีรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

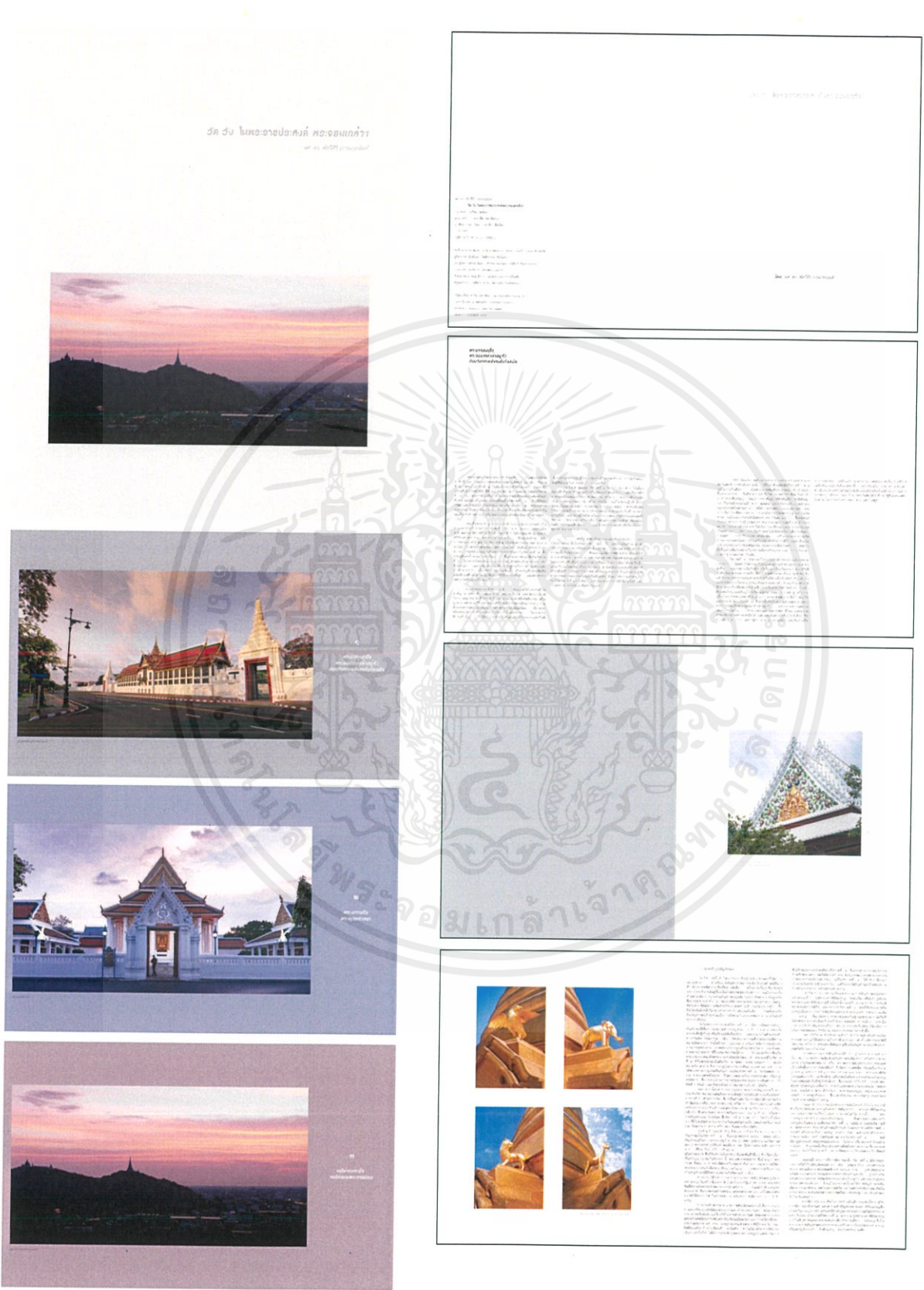
รูปแบบการจัดแสดงผลงาน

รูปที่ 92 ภาพตัวอย่างการจัดแสดงผลงานบนกำแพงขนาดความยาว 4 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างการจัดวางรูปเล่มหนังสือสำหรับนำเสนอ

รูปที่ 93 ภาพตัวอย่างการจัดวางรูปเล่มหนังสือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างภาพรูปเล่มหนังสือสำหรับนำเสนอ

รูปที่ 94 ภาพตัวอย่างรูปเล่มหนังสือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 บทสรุป

5.1 สรุปผลการทำงาน

ผลงานที่ออกมาเป็นที่น่าสนใจ ตรงกับการคาดหวัง กล่าวคือประสบความสำเร็จในการพัฒนาภาพถ่ายที่มีอยู่เดิม ให้มีความน่าสนใจ มีการใช้มุมมองเชิงศิลป์เข้ามาช่วยส่งเสริมให้วัตถุที่เป็นสถาปัตยกรรมไทยนั้นมีความสวยงามเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การที่การทำงานจะออกมาราบรื่นและประสบผลสำเร็จนั้น เป็นเพราะมีการศึกษาข้อมูล และการวางแผนการเตรียมการวันและเวลาที่รอบคอบ เป็นระบบ มีการเข้าพบที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ และให้เวลากับการทำงาน ทำให้ผลงานออกมาได้ด้วยดี

5.2 ปัญหาในการทำงานและวิธีการแก้ไข

ปัญหาที่พบในการทำงานของข้าพเจ้าส่วนใหญ่คือ 1) สภาพอากาศและท้องฟ้าที่ไม่เอื้ออำนวย ควรหมั่นตรวจสอบพยากรณ์อากาศป้องกันไว้ล่วงหน้า 2) การไม่ทราบกระบวนการยื่นเรื่องขออนุญาตที่ถูกต้อง และความผิดพลาดขณะที่ยื่นเอกสาร ทำให้ระยะเวลาคลาดเคลื่อนไปในบางสถานที่ ทั้งนี้การศึกษาการดำเนินงานเอกสารจึงจำเป็นอย่างมาก และควรตรวจทานก่อนดำเนินเรื่องทุกครั้งเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น 3) การศึกษาข้อมูลเชิงลึกไม่มากพอ กล่าวคือเวลาที่พระสงฆ์ทำวัตรในแต่ละสถานที่ เวลาเปิด-ปิดไฟในเวลากลางคืน จึงจำเป็นต้องสอบถามผู้รู้ หรือค้นคว้าหาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเล็กน้อยที่เราอาจมองข้ามเหล่านี้ไว้ด้วย

ทั้งหมดนี้คือปัญหาส่วนใหญ่และวิธีการแก้ไขที่ข้าพเจ้าพบขณะทำงานโครงการศิลปนิพนธ์ชิ้นนี้

5.3 ข้อเสนอแนะ

เมื่อคิดถึงการถ่ายภาพสถาปัตยกรรมแล้ว ข้อดีของมันก็คือวัตถุที่เป็นเป้าหมายจะไม่ขยับเขยื้อนไปไหนและมีเวลาให้เราได้ถ่ายซ้ำๆ เพื่อแก้ไข หรือเพื่อถ่ายภาพเพิ่มเติมแต่ง แต่ขณะเดียวกันบางสถานที่ก็จำเป็นที่จะต้องทำเรื่องขออนุญาตทำให้มีเวลาถ่ายที่จำกัด และมีโอกาสเพียงไม่กี่ครั้ง การทำการบ้านศึกษาข้อมูล การกำหนดทางแสงไปก่อนหน้าก็จะช่วยประหยัดเวลา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ดี ขณะเดียวกัน เพราะเราจำเป็นที่จะต้องขออนุญาตถ่ายภาพสถานที่ต่างๆ จึงมีข้อเสนอแนะในส่วนนี้ว่าให้เผื่อเวลาไว้เป็นจำนวนมาก ตรวจทานเอกสารให้เรียบร้อย ป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ ตรวจทานให้มั่นใจก่อนที่จะยื่นดำเนินเรื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับในการทำงานโครงการศิลปนิพนธ์ชิ้นนี้ของข้าพเจ้า สามารถแบ่งออกเป็น 3 ใจความหลักดังนี้

1. รู้จักบริหารเวลา การจะทำผลงานชิ้นนี้ให้ออกมาเสร็จสมบูรณ์นั้น จะเป็นไปได้ไม่ได้เลย หากไม่มีการจัดตารางวัน-เวลาที่ดี และขาดการคำนึงเผื่อเวลาสำหรับการแก้ไข
2. รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แน่ใจว่าในทุกโครงการ เราทุกคนจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาเฉพาะหน้าที่จะต้องแก้ไขให้ทันท่วงที ศิลปนิพนธ์ชิ้นนี้เองก็เช่นกัน ข้าพเจ้าเองก็ประสบกับสถานการณ์ที่ถูบบีบบังคับให้ต้องแก้ไขให้ทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ
3. รู้จักวิธีการประสานงาน ทำเรื่องในระดับทางการ ที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ความอดทนกับการรอคอย ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรนั้นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

ผศ.ดร.พัลลวีลรี เปรมกุลนันท์. วัด-วัง ในพระราชประสงค์พระจอมเกล้าฯ. กรุงเทพฯ : มติชน, 2560

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (ม.ป.ป.). งานสถาปัตยกรรมไทย. เข้าถึงได้จาก
: http://www.elca.ssru.ac.th/suriyun_ch/pluginfile.php/132/block_html/content/thai%20pre%2001.pdf

Wikipedia. (2562). พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. เข้าถึงได้จาก
: <https://th.wikipedia.org/wiki/พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว>

Wikipedia. (2561). รายชื่อพระราชวังและวังในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก
: <https://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อพระราชวังและวังในประเทศไทย>

Wikipedia. (2562). สถาปัตยกรรมไทย. เข้าถึงได้จาก
: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถาปัตยกรรมไทย>

Alicia Waite. (2016). TEN MINUTES WITH RICH STAPLETON. Retrieved from
<https://www.larssonandjennings.com/int/studio/view/post/tag/Features/id/48/>

David Speight. (2018). BIOGRAPHY. Retrieved from
<https://www.davidspeightphotography.co.uk/biography>

Fabrice Fouillet. (2017). Retrieved from
<http://fabricefouillet.com/>

Rich Stapleton. (2018). Retrieved from
<http://richstapleton.com/#about>

Valentina De Vincenti. (2017). Architectural Symbolism - Fabrice Fouillet. Retrieved from
<https://www.worldphoto.org/blogs/29-06-16/architectural-symbolism-fabrice-fouillet>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาววทันยา เปี่ยมราศรี

วัน/เดือน/ปีเกิด 11 กันยายน พ.ศ. 2539

ที่อยู่ 899/35 ซอย 7 หมู่บ้านนันทวัน พระรามเก้า-อ่อนนุช ถนนอ่อนนุช
เขต/แขวง ประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250

E-mail watan.pMrs@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น
จากโรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2558 เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้